

WIJ WILLEM ALEXANDER,  
BIJ DE GRATIE GODS,  
KONING DER NEDERLANDEN,  
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,  
ENZ. ENZ. ENZ.

**[Ontwerpversie voor internetconsultatie]**

**Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en enkele andere wetten met het oog op het omvormen van het Associate degree-programma tot zelfstandige opleiding (Wet invoering associate degree-opleiding)**

**Voorstel van wet**

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:

Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenselijk is om de associate degree meer dan nu als aantrekkelijke route binnen het hoger onderwijs te positioneren ten behoeve van groepen mbo4-studenten en werkenden, die anders niet zouden doorstuderen in het hoger onderwijs of voor wie de duur van een hbo-bacheloropleiding een drempel vormt door het Ad-programma om te vormen tot zelfstandige associate degree-opleiding met een eigen profiel en in verband daarmee de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en enkele andere wetten te wijzigen;

Zo is het, dat Wij, de Afdeling advisering van de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

**ARTIKEL I. WIJZIGING VAN DE WET OP HET HOGER ONDERWIJS EN WETENSCHAPPELIJK ONDERZOEK**

De Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1.1 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel m komt te luiden:

m. opleiding: een associate degree-opleiding, een bacheloropleiding of een masteropleiding als bedoeld in artikel 7.3a, waarvoor accreditatie is verleend;

2. De onderdelen w en x vervallen onder verlettering van onderdelen x1 en x2 tot w en x.

3. In onderdeel z vervalt „, artikel 7.10b”.

B

In het artikel 1.3, derde lid, wordt na “in voorkomende gevallen” ingevoegd: Ad-opleidingen en.

C

Artikel 1.9 wordt als volgt gewijzigd:

1. In eerste lid vervalt “dan wel de toets nieuw Ad-programma”.
2. In het tweede lid vervallen “en daarbinnen uitgevoerde Ad-programma’s” en „, 7.10b”.

D

In artikel 1.12, eerste lid, vervallen “daarbinnen uitgevoerde Ad-programma’s” en “onderscheidenlijk artikel 7.10b”.

E

In artikel 1.18, derde lid, vervalt „, daaronder begrepen de Ad-programma’s”.

F

In artikel 2.6, derde lid, vervalt “dan wel Ad-programma”.

G

In artikel 2.9, lid 1a, wordt de zinsnede “Indien na goedkeuring van Onze minister, bedoeld in artikel 7.8a, derde lid, de uitvoering van een Ad-programma gedeeltelijk wordt uitgevoerd” vervangen door: Indien na goedkeuring van Onze Minister, bedoeld in artikel 7.8a, tweede lid, een associate degree-opleiding gedeeltelijk wordt uitgevoerd.

H

Artikel 5a.2 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste en tweede lid vervalt „, de toets nieuw Ad-programma”.
2. In lid 2a, onderdeel a, wordt “artikel 7.10a, tweede en derde lid” vervangen door: artikel 7.10a, tweede lid.

I

In artikel 5a.2a, eerste lid, vervalt „, de toets nieuw Ad-programma”.

J

In artikel 5a.12, eerste lid, onderdeel b, vervalt “of van het gevolgde Ad-programma”.

## K

Artikel 5a.13 vervalt.

## L

Artikel 6.2 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vervanging van de komma aan het slot van het eerste lid, onderdeel b, door ", of" vervallen de onderdelen c en d.
2. In het zevende lid vervalt "onderscheidenlijk het Ad-programma".

## M

Artikel 6.5 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift vervalt "en Ad-programma's".
2. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:
  - a. In de aanhef vervalt "onderscheidenlijk een Ad-programma".
  - b. In onderdeel a vervalt telkens "onderscheidenlijk het Ad-programma".
3. In het derde lid vervalt ", onderscheidenlijk een Ad-programma".

## N

In het opschrift van artikel 6.6 vervalt "en Ad-programma's".

## O

Artikel 6.9 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na toets nieuwe opleiding ingevoegd: voor een bacheloropleiding of een masteropleiding.
2. In het vijfde lid wordt na de eerste keer "verzorgd" ingevoegd: , naast een associate degree-opleiding als bedoeld in artikel 7.3a, tweede lid, onderdeel a, niet langer een bacheloropleiding als bedoeld in artikel 7.3a, tweede lid, onderdeel b, wordt verzorgd.

## P

Artikel 6.10 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid vervalt "onderscheidenlijk een Ad-programma of alle Ad-programma's,".
2. In het tweede lid vervallen "onderscheidenlijk een Ad-programma of alle Ad-programma's" en "onderscheidenlijk artikel 7.10b".
3. In het vijfde lid vervallen "onderscheidenlijk alle Ad-programma's" en "onderscheidenlijk artikel 7.10b".

## Q

Artikel 6.13 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het vierde lid wordt als volgt gewijzigd:

- a. In onderdeel q wordt de zinsnede "de eerste periode in een bacheloropleiding in het wetenschappelijk onderwijs" vervangen door: de eerste periode in een opleiding.
- b. Onderdeel v vervalt onder verlettering van de onderdelen w en x tot v en w.
- c. In onderdeel w (nieuw) wordt "artikel 7.10a, tweede lid" vervangen door: artikel 7.10a, eerste en tweede lid.

2. In het vijfde lid, onderdeel b, wordt de zinsnede "onderdelen b tot en met g, m, n, o, q en w" vervangen door: onderdelen b tot en met g, m, n, o, q en v.

## R

Artikel 6.14 wordt als volgt gewijzigd:

1. De derde volzin van het eerste lid vervalt.

2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:

- a. De zinsnede "onderscheidenlijk het Ad-programma" vervalt.
- b. De laatste volzin vervalt.

3. In het derde lid vervalt "onderscheidenlijk het Ad-programma".

## S

Artikel 6.15 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:

- a. In de aanhef vervalt "onderscheidenlijk een Ad-programma".
- b. In de onderdelen a, c en d vervalt telkens "onderscheidenlijk het Ad-programma".

2. In het vierde lid wordt de zinsnede "de inschrijving voor een bacheloropleiding dan wel inschrijving voor de masteropleiding niet meer openstaat" vervangen door de inschrijving voor een opleiding niet meer openstaat.

## T

Artikel 7.3a wordt als volgt gewijzigd:

1. Het opschrift komt te luiden: **Artikel 7.3a. Associate degree-, bachelor- en masteropleidingen**

2. Het tweede lid komt te luiden:

2. Binnen het hoger beroepsonderwijs worden onderscheiden:
- associate degree-opleidingen,
  - bacheloropleidingen, en
  - masteropleidingen volgend op de bacheloropleidingen, bedoeld onder b.

## U

In artikel 7.3c, eerste lid, wordt "de artikelen 5a.9, 5a.11, 6.2, 6.14, 7.4a, derde en achtste lid, 7.4b, derde lid, 7.8, 7.8b, 7.9, 7.10a, 7.11, 7.12a, 7.13, 7.17, 7.24 tot en met 7.30d, 7.32, 7.37, 7.42, 7.42a, 9.18, 10.3c en 11.11" vervangen door: de artikelen 5a.9, 5a.11, 6.2, 6.14, 7.4a, derde en achtste lid, 7.4b, vierde lid, 7.8, 7.8b, 7.9, 7.10a, 7.11, 7.12a, 7.13, 7.17, 7.24 tot en met 7.30d, 7.32, 7.37, 7.42, 7.42a, 9.18, 10.3c en 11.11.

## V

Onder vernummering van het eerste tot en met achtste lid tot tweede tot en met negende lid wordt in artikel 7.4b een lid ingevoegd, luidende:

1. De studielast van een associate degree-opleiding bedraagt ten minste 120 studiepunten.

## W

Artikel 7.8a komt te luiden:

### **Artikel 7.8a. Associate degree-opleidingen**

1. Onze minister kan op verzoek van een instellingsbestuur goedkeuren dat een deel van een associate degree-opleiding wordt uitgevoerd door een instelling als bedoeld in artikel 1.1.1, onderdeel b, van de Wet educatie en beroepsonderwijs dan wel een andere instelling voor beroepsonderwijs als bedoeld in artikel 1.4.1 van die wet.
2. Indien Onze minister goedkeuring als bedoeld in het eerste lid heeft verleend, wordt ten minste de helft van de associate degree-opleiding, waaronder in ieder geval de afstudeerfase en het afsluitend examen, verzorgd door de instelling voor hoger onderwijs. Indien een deel van de associate degree-opleiding wordt uitgevoerd door een andere instelling voor beroepsonderwijs als bedoeld in artikel 1.4.1 van de Wet educatie en beroepsonderwijs is artikel 7.34, vijfde lid, van overeenkomstige toepassing.

## X

Artikel 7.8b wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na "voltijds of duale" ingevoegd: associate degree-opleiding of.
2. In het achtste lid wordt de zinsnede "de eerste periode in een bacheloropleiding in het wetenschappelijk onderwijs" telkens vervangen door: de eerste periode van een opleiding.

## Y

In artikel 7.9a, derde lid, wordt "artikel 7.4b, eerste lid" vervangen door: artikel 7.4b, tweede lid.

## Z

Artikel 7.10a komt te luiden:

### **Artikel 7.10a. Verlening van graden**

1. Het instellingsbestuur verleent de graad Bachelor aan degene die in het wetenschappelijk onderwijs met goed gevolg het afsluitend examen van een bacheloropleiding heeft afgelegd en de graad Master aan degene die het afsluitende examen van een masteropleiding of een postnitiële masteropleiding als bedoeld in artikel 7.3b, onderdeel a, heeft afgelegd. Afhankelijk van het vakgebied waarin het met goed gevolg afgelegde afsluitend examen van een bacheloropleiding, een masteropleiding of postnitiële masteropleiding is afgelegd, wordt aan de verleende graad toegevoegd "of Arts" dan wel "of Science". Bij ministeriële regeling kan voor een opleiding of een groep van opleidingen een andere toevoeging worden vastgesteld.

2. Het instellingsbestuur verleent de graad Associate degree, de graad Bachelor en de graad Master aan degene die in het hoger beroepsonderwijs met goed gevolg het afsluitend examen van onderscheidenlijk een associate degree-opleiding, een bacheloropleiding, een masteropleiding of een postnitiële masteropleiding als bedoeld in artikel 7.3b, onderdeel b, heeft afgelegd. Afhankelijk van het vakgebied waarin het met goed gevolg afgelegde afsluitend examen van een bacheloropleiding, een masteropleiding of een postnitiële masteropleiding is afgelegd, wordt aan de verleende graad de toevoeging verbonden die op grond van artikel 5a.2, lid 2a, onder a, met positief resultaat is getoetst.

3. Het instellingsbestuur kan de graad en de toevoeging aanvullen met de vermelding van het vakgebied of het beroepenveld waarop de graad betrekking heeft.

AA

Artikel 7.10b vervalt.

AB

Artikel 7.13, derde lid, komt te luiden:

3. In de onderwijs- en examenregeling van een associate degree-opleiding wordt aangegeven of er bacheloropleidingen in het hoger beroepsonderwijs zijn waarna doorstroom vanuit de associate degree-opleiding mogelijk is en zo ja of de graad Associate degree recht geeft op vrijstelling van het afleggen van een of meer tentamens in die bacheloropleiding dan wel in voorkomende gevallen van vrijstelling van nadere vooropleidingseisen als bedoeld in artikel 7.25.

AC

In artikel 7.17, tweede lid, wordt de zinsnede ", een gedeelte daarvan of het Ad-programma dan wel een deel daarvan dat binnen die opleiding wordt aangeboden" vervangen door: of een gedeelte daarvan.

AD

Artikel 7.17a wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:

a. De zinsnede "een opleiding die of een Ad-programma dat" wordt vervangen door: een opleiding.

b. De zinsnede "de opleiding of het Ad-programma" wordt vervangen door: de opleiding.

2. In het tweede lid vervalt "of het Ad-programma".

AE

In artikel 7.18, tweede lid, wordt "artikel 7.10a, eerste, tweede of derde lid" vervangen door: artikel 7.10a, eerste of tweede lid.

AF

Artikel 7.19a wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid komt te luiden:

1. Degene aan wie op grond van artikel 7.10a een graad is verleend, is gerechtigd die graad met de toevoeging in zijn eigen naamsvermelding tot uitdrukking te brengen door achter de naam de afkorting, genoemd in het tweede lid, te plaatsen, desgewenst aangevuld met de vermelding, bedoeld in het derde lid van dat artikel.

2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:

a. In de aanhef wordt "aangeduid" vervangen door: afgekort.

b. Onder verlettering van de onderdelen a tot en met h tot b tot en met i wordt een nieuw onderdeel a ingevoegd, luidende:

a. Associate degree: Ad,.

3. Het derde lid komt te luiden:

3. In de ministeriële regeling, bedoeld in artikel 7.10a, eerste lid, dan wel in het besluit dat op grond van artikel 5a.2, lid 2a, wordt genomen, wordt met betrekking tot een andere toevoeging aan de graad als bedoeld in artikel 7.10a, eerste en tweede lid, tevens de afkorting vastgesteld.

4. Lid 3a, alsmede het vierde en vijfde lid vervallen.

AG

In het opschrift van hoofdstuk 7, titel 2, paragraaf 1 wordt na "vooropleidingseisen" ingevoegd: associate degree-opleidingen en.

AH

In artikel 7.23a wordt na "verstaan" ingevoegd: een associate degree-opleiding of.

AI

In artikel 7.30 wordt "opleiding" telkens vervangen door: bacheloropleiding.

AJ

In hoofdstuk 7, titel 3, wordt na het opschrift "**Paragraaf 1. Aanmelding, studiekeuzeactiviteiten en studiekeuzeadvies**" een artikel ingevoegd, luidende:

**Artikel 7.31. Begripsbepaling paragraaf 1**

In deze paragraaf wordt onder "opleiding" verstaan een associatie degree-opleiding of een bacheloropleiding.

AK

In artikel 7.31a tot en met 7.31d wordt "bacheloropleiding" telkens vervangen door: opleiding.

AL

In artikel 7.32, derde lid, vervalt de tweede volzin.

AM

In artikel 7.34, vijfde lid, wordt "Ad-programma" vervangen door "Ad-opleiding" en "aan het programma deelneemt" door: de opleiding volgt.

AN

In artikel 7.45a wordt in het eerste lid, onderdeel a, na "sedert 1 september 1991 voor een inschrijving" ingevoegd: aan een associate degree-opleiding niet eerder een graad Associate degree of een graad Bachelor heeft behaald.

AO

Artikel 7.52, tweede lid, onderdeel j, komt te luiden:

j. het jaar, de maand en de dag van het afsluitend examen van een bacheloropleiding en, indien van toepassing, van het afsluitend examen van een masteropleiding, een opleiding als bedoeld in artikel 15.15, of een associate degree-opleiding; en

AP

Artikel 7.52c wordt als volgt gewijzigd:

1. Onderdeel a komt te luiden:

a. opleiding: een Ad-opleiding of een bacheloropleiding, en.

2. In onderdeel b wordt "bacheloropleiding" vervangen door: opleiding.

AQ

Artikel 7.57a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het derde lid vervalt onderdeel c, onder verlettering van de onderdelen d en e tot c en d.

2. In onderdeel c (nieuw) wordt "bacheloropleiding" vervangen door: opleiding.

AR

In artikel 15.6, eerste lid, vervalt "7.10b".

AS

In artikel 16.14, eerste lid, wordt "artikel 7.10a, eerste, tweede of derde lid" vervangen door: artikel 7.10a, eerste of tweede lid.



AT

Artikel 18.63 vervalt.

AU

In hoofdstuk 18 wordt na titel 15 een nieuwe titel ingevoegd, luidende:

### **Titel 16. Wet invoering associate degree-opleiding**

**Artikel 18.87. Overgangsbepaling aanbieders bestaande Ad-programma's.**

PM

**Artikel 18.88 Overgangsbepaling accreditatie associate degree-opleidingen**

PM

## **ARTIKEL II. WIJZIGING VAN DE WET STUDIEFINANCIERING 2000**

De Wet studiefinanciering 2000 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1.1, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In de alfabetische rangschikking wordt een begripsbepaling ingevoegd, luidende:

**associate degree-opleiding:** opleiding als bedoeld in artikel 7.3a, tweede lid, onderdeel a, van de WHW, die is geaccrediteerd als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel q, van de WHW, of die de toets nieuwe opleiding, bedoeld in artikel 1.1, onderdeel r, van die wet, met positief gevolg heeft ondergaan,.

2. De begripsomschrijving behorende bij het begrip 'bacheloropleiding' komt te luiden: opleiding als bedoeld in artikel 7.3a, eerste lid, onderdeel a, of tweede lid, onderdeel b, van de WHW, die is geaccrediteerd als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel q, van de WHW, of die de toets nieuwe opleiding, bedoeld in artikel 1.1, onderdeel r, van die wet, met positief gevolg heeft ondergaan,.

3. De begripsomschrijving behorende bij het begrip 'masteropleiding' komt te luiden: opleiding als bedoeld in artikel 7.3a, eerste lid, onderdeel b, of tweede lid, onderdeel c, van de WHW, die is geaccrediteerd als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel q, van de WHW, of die de toets nieuwe opleiding, bedoeld in artikel 1.1, onderdeel r, van die wet, met positief gevolg heeft ondergaan,.

B

Artikel 2.3, eerste lid, komt te luiden:

1. Een deelnemer kan in aanmerking komen voor:

- a. een reisvoorziening met ingang van de eerste dag van de maand waarin hij beroepsonderwijs is gaan volgen;
- b. studiefinanciering met ingang van de eerste dag van de maand volgend op het kwartaal waarin hij de leeftijd van 18 jaren heeft bereikt.

## C

In de artikelen 2.8, eerste lid, en 2.9, eerste lid, wordt "voltijdse bacheloropleiding" telkens vervangen door: voltijdse associate degree-opleiding, voltijdse bacheloropleiding.

## D

In artikel 3.16b, tweede lid, onderdeel b, wordt "artikel 7.3a, tweede lid, onderdeel a" vervangen door: artikel 7.3a, tweede lid, onderdeel b.

## E

In artikel 3.16c, tweede lid, onderdeel b, wordt "artikel 7.4b, eerste tot en met zevende lid" vervangen door: artikel 7.4b, tweede tot en met achtste lid.

## F

Artikel 5.2, eerste lid, komt te luiden:

1. De prestatiebeurs hoger onderwijs wordt aan een student verstrekt gedurende 4 jaar, vermeerderd met:
  - a. een jaar indien een student is ingeschreven aan een masteropleiding, bedoeld in artikel 7.4b, derde tot met achtste lid, van de WHW;
  - b. het aantal maanden dat het resultaat is van het aantal studiepunten, genoemd in artikel 7.4a, derde tot en met zevende lid, van de WHW, minus zestig en gedeeld door vijf, indien een student is ingeschreven aan een in de betreffende artikelliden genoemde opleiding.

## G

Artikel 5.2b wordt als volgt gewijzigd:

1. Voor de tekst wordt de aanduiding '1.' geplaatst.
2. In het eerste lid (nieuw) wordt "binnen het aantal jaren waarop de studielast van de opleiding, bedoeld in artikel 7.3a van de WHW, is gebaseerd" vervangen door: binnen het aantal jaren prestatiebeurs hoger onderwijs dat zonder deze verlenging aan de student kan worden verstrekt.
3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
  2. In afwijking van het eerste lid wordt de prestatiebeurs hoger onderwijs eenmalig 6 maanden langer verstrekt aan de student, bedoeld in het eerste lid, die studiefinanciering toegekend heeft gekregen voor een associate degree-opleiding.

## H

In artikel 5.2c, derde lid, onderdeel b, wordt "artikel 7.4b, vierde lid" vervangen door: 7.4b, vijfde lid.

## I

Artikel 5.7 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vernummering van het eerste tot en met vierde lid tot derde tot en met zesde lid, worden twee leden ingevoegd, luidende:

1. Indien een student binnen de diplomatermijn hoger onderwijs met goed gevolg een associate degree-opleiding afrondt, wordt de toegekende prestatiebeurs hoger onderwijs voor de duur van de desbetreffende opleiding omgezet in een gift. Onverminderd de eerste volzin, wordt de toegekende reisvoorziening volledig omgezet in een gift.

2. Indien een student binnen de diplomatermijn hoger onderwijs met goed gevolg een opleiding als bedoeld in het eerste lid afrondt, wordt de resterende periode van de prestatiebeurs hoger onderwijs die ingevolge het eerste lid had kunnen worden omgezet in een gift verstrekt in de vorm van een gift indien hij een andere opleiding in de zin van deze wet, of een voltijdse masteropleiding als bedoeld in artikel 7.3b van de WHW die is geaccrediteerd als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel q, van de WHW aanvangt.

2. In het derde lid (nieuw) wordt na de eerste volzin een volzin toegevoegd, luidende: Onverminderd de eerste volzin, wordt van de toegekende reisvoorziening één jaar extra omgezet in een gift.

3. In het vierde lid (nieuw) wordt "opleiding als bedoeld in het eerste lid" vervangen door "opleiding als bedoeld in het derde lid" en wordt "onderdeel s" vervangen door: onderdeel q.

4. In het vijfde lid (nieuw) wordt "opleiding als bedoeld in het eerste lid" vervangen door: opleiding als bedoeld in het eerste of derde lid.

5. In het zesde lid (nieuw) wordt "eerste lid" vervangen door "derde lid" en vervalt de zinsnede: en het afronden van een programma als bedoeld in artikel 7.8a van de WHW.

J

In artikel 5.9, derde lid, wordt "artikel 5.7, vierde lid" vervangen door: artikel 5.7, zesde lid.

K

Artikel 6.2a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, onderdeel a, wordt na '5.2b' ingevoegd: , eerste lid,.

2. Onder vernummering van het derde lid tot vierde lid wordt een lid ingevoegd, luidende:

3. Voor een debiteur aan wie op grond van artikel 5.2b, tweede lid, 6 maanden extra prestatiebeurs hoger onderwijs is toegekend en die binnen de diplomatermijn hoger onderwijs een associate degree-opleiding met goed gevolg heeft afgerond, zijn het eerste en tweede lid van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de waarde van de kwijtschelding 50% bedraagt van het bedrag, genoemd in het tweede lid.

L

Artikel 8.1, derde lid, derde volzin, vervalt.

M

Artikel 12.1b wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "onderdeel s" vervangen door "onderdeel q" en wordt "onderdeel t" vervangen door: onderdeel r.

2. Het derde lid komt te luiden:

3. In afwijking van artikel 2.8, tweede lid, wordt voor de opleidingen, bedoeld in het eerste en tweede lid, tot een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip in plaats van '6.5, tweede lid, van de WHW' gelezen: 6.5, derde lid, van de WHW.

3. In het vierde lid wordt voor 'voltijdse bacheloropleiding' ingevoegd: voltijdse associate degree-opleiding, een.

N

Artikel 12.15 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het tweede lid, onderdeel a, wordt "het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet studievoorschot hoger onderwijs" vervangen door: 1 september 2015.

2. In het tweede lid, onderdeel c, wordt "artikel 7.3a van de WHW" vervangen door: artikel 7.3a of 7.3b van de WHW.

O

Artikel 12.19 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt "zoals dat luidde vóór het tijdstip van inwerkingtreding van artikel I, onderdeel AG, van de Wet studievoorschot hoger onderwijs" vervangen door: zoals dat luidde op 31 juli 2015.

2. In het eerste lid wordt na "basisbeurs" ingevoegd: als bedoeld in artikel 3.6, zoals dat luidde op 31 augustus 2015.

3. In het tweede lid wordt "geen aanspraak op basisbeurs bestaat" vervangen door: geen aanspraak op een basisbeurs bestaat, bedoeld in artikel 3.6, zoals dat luidde op 31 augustus 2015.

P

Na artikel 12.21 wordt een paragraaf ingevoegd, luidende:

### **Paragraaf 12.3. Overgangsbepalingen in verband met de omvorming van AD-programma tot AD-opleiding**

#### **Artikel 12.22. Aanvraag voor toekenning verlenging prestatiebeurs niet eerder dan in 2019**

Een aanvraag voor toekenning van 6 maanden extra prestatiebeurs hoger onderwijs, bedoeld in artikel 5.2b, tweede lid, kan niet eerder worden gedaan dan op 1 januari 2019.

#### **Artikel 12.23. Overgangsbepaling AD-programma en omzetting prestatiebeurs in gift**

Voor de aanspraak op omzetting van prestatiebeurs hoger onderwijs in gift voor een associate degree-programma als bedoeld in artikel 7.8a van de WHW, zoals dat luidde vóór het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet invoering associate degree-opleiding, blijft artikel 5.7, zoals dat luidde vóór het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet invoering associate degree-opleiding, van toepassing voor de student die een associate degree-programma volgt of heeft gevolgd.

#### **Artikel 12.24. Omzetting prestatiebeurs in gift op aanvraag**

Tot een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip wordt de prestatiebeurs hoger onderwijs voor een student die met goed gevolg een associate degree-opleiding heeft afgerond, in afwijking van artikel 5.7, eerste lid, uitsluitend omgezet in een gift voor zover de student een aanvraag heeft ingediend tot gelijkstelling, overeenkomstig artikel 5.7, vierde lid, zoals dat luidde voor het tijdstip voor inwerkingtreding van de Wet invoering associate degree-opleiding.

#### **Artikel 12.25. Kwijtschelding studieschuld voor studenten met handicap of chronische ziekte**

Tot een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip wordt de kwijtschelding, bedoeld in artikel 6.2a, derde lid, opgeschort, waarbij de opgebouwde rente als gevolg van de latere kwijtschelding van dat bedrag eveneens wordt kwijtgescholden.

### **ARTIKEL III. WIJZIGING VAN DE WET STUDIEFINANCIERING BES**

De Wet studiefinanciering BES wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 1.1, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. In de alfabetische rangschikking wordt een begripsbepaling ingevoegd, luidende: **associate degree-opleiding:** opleiding als bedoeld in artikel 7.3a, tweede lid, onderdeel a, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, die is geaccrediteerd als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel q, van die wet, of die de toets nieuwe opleiding, bedoeld in artikel 1.1, onderdeel r, van die wet, met positief gevolg heeft ondergaan,.
2. De begripsomschrijving behorende bij het begrip 'bacheloropleiding' komt te luiden: opleiding als bedoeld in artikel 7.3a, eerste lid, onderdeel a, of tweede lid, onderdeel b, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, die is geaccrediteerd als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel q, van die wet, of die de toets nieuwe opleiding, bedoeld in artikel 1.1, onderdeel r, van die wet, met positief gevolg heeft ondergaan,.
3. De begripsomschrijving behorende bij het begrip 'masteropleiding' komt te luiden: opleiding als bedoeld in artikel 7.3a, eerste lid, onderdeel b, of tweede lid, onderdeel c, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, die is geaccrediteerd als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel q, van die wet, of die de toets nieuwe opleiding, bedoeld in artikel 1.1, onderdeel r, van die wet, met positief gevolg heeft ondergaan,.

B

In artikel 2.9, eerste lid, onderdeel b, wordt vóór "bacheloropleiding" ingevoegd: associate degree-opleiding,.

C

Artikel 3.2 wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vernummering van het eerste tot en met vijfde lid tot derde tot en met zevende lid, worden twee leden ingevoegd, luidende:

1. Indien een student binnen de diplomatermijn hoger onderwijs met goed gevolg een associate degree-opleiding afrondt, wordt de toegekende prestatiebeurs hoger onderwijs voor de duur van de desbetreffende opleiding omgezet in een gift.

2. Indien een student binnen de diplomatermijn hoger onderwijs met goed gevolg een opleiding als bedoeld in het eerste lid afrondt, wordt de resterende periode van de prestatiebeurs hoger onderwijs die ingevolge het eerste lid had kunnen worden omgezet in een gift verstrekt in de vorm van een gift indien hij een andere opleiding in de zin van deze wet, of een voltijdse masteropleiding als bedoeld in artikel 7.3b van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek die is geaccrediteerd als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel q, van die wet aanvangt.

2. In het vierde lid (nieuw) wordt "opleiding in het hoger onderwijs" vervangen door: opleiding als bedoeld in het derde lid.

3. In het vijfde lid (nieuw) wordt "eerste en tweede lid" vervangen door: eerste tot en met vierde lid.

4. In het zesde lid (nieuw) vervalt de zinsnede: en het examen van een programma als bedoeld in artikel 7.8a van de WHW.

5. In het zevende lid (nieuw) wordt "eerste lid" vervangen door: eerste of derde lid.

D

In artikel 3.4, tweede lid, wordt "artikel 3.2, vierde lid" vervangen door: artikel 3.2, zesde lid.

E

Vóór artikel 9.1 wordt een paragraafaanduiding met opschrift ingevoegd, luidende:

**Paragraaf 9.1. Overgangsbepalingen bij invoering van de Wet studiefinanciering BES**

F

Vóór hoofdstuk 10 wordt een paragraaf ingevoegd, luidende:

**Paragraaf 9.2. Overgangsbepalingen in verband met de omvorming van AD-programma tot AD-opleiding**

**Artikel 9.4. Omzetting prestatiebeurs in gift op aanvraag**

Tot een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip wordt de prestatiebeurs hoger onderwijs voor een student die met goed gevolg een associate degree-opleiding heeft afgerond, in afwijking van artikel 3.2, eerste lid, uitsluitend omgezet in een gift voor zover de student een aanvraag heeft ingediend tot gelijkstelling, overeenkomstig artikel 3.2, vierde lid, zoals dat luidde voor het tijdstip voor inwerkingtreding van de Wet invoering associate degree-opleiding.

**ARTIKEL IV. WIJZIGING VAN DE WET EDUCATIE EN BEROEPSONDERWIJS**

In artikel 8.1.1.1, lid 1b, van de Wet educatie en beroepsonderwijs wordt de zinsnede "een Ad-programma als bedoeld in artikel 7.8a, eerste lid, tweede volzin, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek" vervangen door: een associate

degree-opleiding als bedoeld in artikel 1.1, onderdeel m, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.

#### **ARTIKEL V. WIJZIGING VAN DE WET OP HET ONDERWIJSTOEZICHT**

Artikel 24l, onderdeel g, van de Wet op het onderwijstoezicht komt te luiden:  
g. afsluitend examen: het examen, bedoeld in artikel 7.10a van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek en het examen van een opleiding van de Open Universiteit, voor zover dit examen door die wet daarmee gelijk wordt gesteld.

#### **ARTIKEL VI. INWERKINGTREDING**

Deze wet treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld en werkt ten aanzien van artikel II, onderdeel O, terug tot en met 1 september 2015.

#### **ARTIKEL VII. CITEERTITEL**

Deze wet wordt aangehaald als: Wet invoering associate degree-opleiding.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren die zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

## Memorie van toelichting

### I. Algemeen deel

#### 1. Inleiding

De introductie van de associate degree (ad) in 2013, als programma binnen een hbo-bacheloropleiding, heeft het onderwijsbestel verrijkt met een nieuw opleidingsniveau in het hoger beroepsonderwijs, in termen van het European Qualifications Framework (EQF). Met deze wetwijziging krijgt de associate degree een volwaardige positie in het onderwijsbestel en wordt de doorstroom tussen mbo4 en het hbo bevorderd. In de Kamerbrief van 5 juni 2015 en in De waarde(n) van weten: Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek 2015-2025 zijn deze wijzigingen reeds aangekondigd.<sup>1</sup>

Een sterke positie van de associate degree in het onderwijsbestel is belangrijk. De associate degree kan een aantrekkelijke route vormen voor jongeren en volwassenen, die willen werken op een niveau tussen mbo-4 en hbo-bachelor, die kiezen voor een flexibele opbouw van hun studie of voor wie de duur van een vierjarige bacheloropleiding een drempel vormt. De associate degree draagt daarmee bij aan maximale talentontwikkeling en gelijke kansen in het hoger onderwijs. De associate degree kan namelijk ook die mbo-4 studenten en werkenden aanspreken die anders niet zouden doorstuderen in het hoger onderwijs. Daarnaast biedt de associate degree een belangrijke opstap. 40 procent van de associate degree-afgestudeerden stroomt door naar een hbo-bacheloropleiding.<sup>2</sup> Doorstroom blijft ook na deze wetwijziging mogelijk door te stromen naar een hbo-bacheloropleiding en wordt dit ondersteund door de aanbieders van de associate degree-opleidingen.

De toenemende dynamiek op de arbeidsmarkt, waaronder de behoefte aan opscholing in veel sectoren en de krimp van het middensegment, noopt tot een stevigere positie van de associate degree in het onderwijsbestel en een breed aanbod van ad's.<sup>3</sup> De associate degree betekent een belangrijke uitbreiding van mogelijkheden om te investeren in de ontwikkeling van kennis en vaardigheden en het bij-, op- en omscholen naar een ander beroep of een hoger opleidingsniveau.

De associate degree is nu een programma binnen een hbo-bacheloropleiding. Er is behoefte aan een zelfstandige positie van de associate degree binnen het stelsel van hoger onderwijs. Daarom krijgt met dit wetsvoorstel de associate degree de status van opleiding. Dit ondersteunt de ontwikkeling die in het hbo-veld gaande is. Zo is in de strategische agenda van de Vereniging Hogescholen 'Wendbaar en Weerbaar' de ambitie verwoord om te komen tot een landelijk dekkend aanbod van associate degree-opleidingen, door samenwerking van hogescholen onderling en door samenwerking met het beroepenveld.<sup>4</sup> Ook de particuliere aanbieders van ad's onderstrepen de substantiële behoefte aan ad's voor werkenden. In het hoofdlijnenakkoord tussen NRTO en OCW is vastgelegd dat een groot deel van de particuliere aanbieders van hoger onderwijs zich op de doelgroep werkenden richt en dat zij streven naar een breder aanbod van ad's en een groter aantal associate degree studenten.<sup>5</sup> In het Brancheverslag 2015 van de NRTO benoemt de NRTO ook de wens om de associate degree als zelfstandige opleiding

---

<sup>1</sup> Kamerstukken II, 2014/15, 31 288, nr. 473 en de bijlage bij: Kamerstukken II, 2014/15, 31 288, nr. 481.

<sup>2</sup> SEO Economisch onderzoek (2015), Klaar voor de groei? Monitor uitrol Associate degree.

<sup>3</sup> O.a. Frey, C. en Osborne, M. (2013), The Future of Employment: How susceptible are jobs to computerization, working paper september 2013; Brynjofsson, E. en McAfee, A. (2014), The second Machine age; Deloitte (2014) De impact van automatisering op de Nederlandse Arbeidsmarkt; WRR (2013) Naar een lerende economie; CPB (2012), Loonongelijkheid in Nederland stijgt, CPB Policy brief 2012/06.

<sup>4</sup> Vereniging Hogescholen (2015). Strategische visie #hbo2025: Wendbaar en Weerbaar.

<sup>5</sup> Hoofdlijnenakkoord OCW-NRTO (2012).



mogelijk te maken, zodat een gewenste associate degree-opleiding op iedere instelling voor hoger onderwijs gegeven kan worden.<sup>6</sup>

Door de zelfstandige positie in het onderwijsbestel wordt het mogelijk om de associate degree een eigen profiel te geven. Dit kan bijvoorbeeld middels een aparte organisatorische setting, een eigen pedagogisch concept, een eigen arbeidsmarktprofiel en eventueel een eigen huisvesting. Daardoor wordt de associate degree goed zichtbaar voor studenten en werkgevers. De verwachting is dat de nu geringe deelname van 2 procent van het aantal hbo-studenten, als gevolg daarvan aanzienlijk kan worden vergroot. Ook wordt het mogelijk het associate degree-aanbod te verbreden. Er kunnen associate degree-opleidingen worden gestart in sectoren waarin met name een arbeidsmarktbehoefte is aan afgestudeerden op niveau 5 van het European Qualifications Framework (EQF) en geen relevante niveau 6 hbo-bacheloropleidingen worden aangeboden. Daarnaast wordt het mogelijk cross-overs associate degree-opleidingen op het grensvlak van sectoren aan te bieden.

Deze wetswijziging biedt hogescholen nieuwe mogelijkheden om een aantrekkelijke associate degree voor mbo-afgestudeerden en werkenden neer te zetten. Binnen de hogeschool van Rotterdam, waar binnen de huidige wettelijke bepalingen, het Ad-programma met een eigen pedagogisch concept in een aparte organisatorische setting al is vorm gegeven, bewijst de associate degree zich als emanciperend onderdeel van het onderwijsbestel: vrijwel alle studenten die deelnemen aan de associate degree-programma's in Rotterdam stellen dat zij geen opleiding in het hoger onderwijs zouden zijn gaan volgen zonder de associate degree.<sup>7</sup> Ook maatregelen als de invoering van de doorstroomkeuzedelen in het mbo, dragen bij aan de doorstroom van mbo naar hbo.<sup>8</sup>

## **2. Beleidsachtergrond**

In Vanaf 2004 zijn pilots gestart met de associate degree als programma binnen een hbo-bacheloropleiding. De associate degree bestond in de pilot uit een programma van 120 studiepunten dat werd afgesloten met een wettelijke graad op EQF niveau 5. De associate degree is hiermee geplaatst tussen het mbo 4 niveau (EQF niveau 4) en de hbo bachelor (EQF niveau 6).

Tijdens de pilotfase is zowel door de 'Commissie Veerman' als door de 'Commissie Rinnooy Kan' bepleit om het Ad-programma definitief in te voeren, omdat de associate degree bijdraagt aan een meer gedifferentieerd hogeronderwijsstelsel en een stimulans geeft aan een Leven Lang Leren.<sup>9</sup> Dit is als beleidsmaatregel in de voorgaande Strategische Agenda Hoger Onderwijs en Onderzoek "Kwaliteit in verscheidenheid" opgenomen en heeft zijn beslag gekregen in de Wet kwaliteit in verscheidenheid hoger onderwijs (KiV, Stb. 2013, 298).<sup>10</sup> Bij de inwerkingtreding van deze wet in 2013, heeft het Ad-programma uit de pilot een wettelijke basis gekregen als onderdeel van een hbo-bacheloropleiding. Daarbij is meer ruimte geboden voor de ontwikkeling van een eigen profiel dan in de pilots. Bij de pilots was voorgeschreven dat een associate degree-afgestudeerde zijn bacheloropleiding met 120 studiepunten moest kunnen behalen. Bij de wet KiV is in de WHW vastgelegd dat het aan de instelling is te beoordelen welke

---

<sup>6</sup> Brancheverslag NRTO Hoger onderwijs 2015.

<sup>7</sup> Position paper Associate degree. Bijlage bij: Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 31 288, nr. 497.

<sup>8</sup> Kamerstukken II, 2015/16, 24 724, nr. 142.

<sup>9</sup> Commissie Toekomstbestendig Hoger Onderwijs Stelsel (2010). Differentiëren in drievoud, omwille van kwaliteit en verscheidenheid in het hoger onderwijs. Bijlage bij: Tweede Kamer, vergaderjaar 2009-2010, 31 288, nr. 96 en Commissie Flexibel Hoger Onderwijs voor Werkenden. Bijlage bij: Tweede Kamer, vergaderjaar 2013-2014, 31 288, nr. 383.

<sup>10</sup> Kwaliteit in verscheidenheid. Strategische Agenda Hoger Onderwijs, Onderzoek en Wetenschap Bijlage bij: Kamerstukken II, 2010/11, 31 288, nr. 194.

onderdelen van de hbo-opleiding een associate degree-afgestudeerde nog zou moeten behalen voor het afronden van de hbo-bachelor. Dat kan in totaal ook om meer dan 120 studiepunten gaan. Instellingen die associate degree-afgestudeerden de mogelijkheid bieden een hbo-bacheloropleiding af te ronden met een studielast van meer dan 120 studiepunten, dienen dit op verantwoorde wijze te doen. Daar is enkel ruimte voor wanneer hiermee (de borging van) het niveau van de hbo-bacheloropleiding is gebaat. Voor doorstroming naar een hbo-bacheloropleiding mogen immers geen onnodige (financiële) drempels worden opgeworpen. Tevens betekent dit dat het Ad-programma meer ruimte heeft om arbeidsmarktrelevante vakken aan te bieden. Daarmee wordt de associate degree-student beter voorbereid op de arbeidsmarkt. Met deze wetwijziging wordt de volgende stap gezet en krijgt de associate degree als zelfstandige opleiding volledig de ruimte een eigen profiel aan te nemen.

In 2015 heeft een rondgang langs hogescholen plaatsgevonden en zijn gesprekken gevoerd met de MBO Raad, de Vereniging Hogescholen, de NRTO en MKB-Nederland over hoe de aantrekkelijkheid van de associate degree kan worden vergroot. Daaruit is de conclusie getrokken dat het noodzakelijk is de associate degree los te koppelen van de hbo-bacheloropleiding. Deze conclusie is ook onderschreven door andere betrokken partijen, waaronder het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO), de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb) en de Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB). Er is een breed draagvlak voor de verzelfstandiging van de associate degree.

Deze brede steun blijkt ook uit het position paper van zeven hogescholen die ook nu al de associate degree aanbieden in de vorm van een Ad-programma of voornemens zijn dit te gaan doen. In dit position paper typeren zij de verzelfstandiging van de associate degree als een noodzakelijke toetssteen bij onderwijsvernieuwing.<sup>11</sup> In het position paper spreken de zeven hogescholen bovendien uit gezamenlijk het voortouw te nemen om tot een landelijk en hoogwaardig netwerk te komen van associate degree-opleidingen met een helder beroepsprofiel en een passend pedagogisch concept en organisatorisch profiel.

Na de verzelfstandiging hoeven de doelstellingen en het curriculum van de associate degree niet langer verenigbaar te zijn met een programmatisch verwante bachelor omdat de associate degree als zelfstandige opleiding met een eigen arbeidsmarktrelevantie wordt vormgegeven.

### **3. De Associate degree als zelfstandige opleiding**

#### *3.1 Uitwerking*

De positionering van de associate degree als zelfstandige opleiding heeft tot gevolg dat in principe alle bepalingen van de WHW die van toepassing zijn op opleidingen ook voor de associate degree komen te gelden. Na de verzelfstandiging wordt de kwaliteit van de opleiding apart beoordeeld en kunnen geen garanties meer worden ontleend aan de accreditatie van een hbo-bachelor. Daarvan wordt de opleiding immers losgekoppeld. Met accreditatie van de associate degree is inmiddels voldoende ervaring opgedaan, om dit verantwoord te kunnen doen.

Hierna wordt op een aantal specifieke elementen van het onderhavige wetsvoorstel ingegaan.

#### *3.2 Aanbieden van de associate degree*

---

<sup>11</sup> Position paper Associate degree. Bijlage bij: Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 31 288, nr. 497.

De associate degree is een opleiding in het hoger beroepsonderwijs. Het aanbod van opleidingen in het hoger onderwijs wordt verzorgd door bekostigde en onbekostigde instellingen voor hoger onderwijs. Het associate degree-programma maakte tot nu toe deel uit van de hbo-bacheloropleiding. Daaraan komt een einde. In artikel 1.3 van de wet wordt aan de opdracht aan hogescholen dat zij in elk geval bacheloropleidingen in het hoger beroepsonderwijs verzorgen, toegevoegd dat zij in voorkomende gevallen ook associate degree-opleidingen verzorgen. Wel is het zo dat een hogeschool geen associate degree-opleidingen kan aanbieden zonder ook hbo-bacheloropleidingen aan te bieden. De regering acht het van belang dat een associate degree-opleiding wordt verzorgd in een omgeving waarin ook hbo-bacheloronderwijs en praktijkgericht onderzoek plaatsvindt. Dit geldt zowel voor bekostigde hogescholen als voor rechtspersonen voor hoger onderwijs (niet bekostigde instellingen voor hoger onderwijs). Een rechtspersoon kan niet de status van rechtspersoon voor hoger onderwijs verkrijgen als hij enkel een associate degree-opleiding verzorgt. En een rechtspersoon voor hoger onderwijs verliest deze status als hij in het Croho alleen nog een associate degree-opleiding geregistreerd heeft staan.

De associate degree-opleiding kan in samenwerking met een mbo-instelling worden aangeboden, mits ten minste de helft van het programma, waaronder in ieder geval de afstudeerfase en het afsluitend examen, wordt verzorgd door de hogeronderwijsinstelling. Het wetsvoorstel Bevordering Internationalisering voorziet er in om een gezamenlijk Ad-programma tussen twee of meer Nederlandse of buitenlandse instellingen voor hoger onderwijs mogelijk te maken (joint degree-opleiding).<sup>12</sup> Dat zal ook gelden voor de associate degree-opleiding.

Bij het starten van een nieuwe associate degree-opleiding zijn een aparte toets nieuwe opleiding en een toets op macrodoelmatigheid nodig. Dat is ook nu al zo bij de start van een Ad-programma. De associate degree-opleiding zal in de praktijk moeten aantonen aan de accreditatie-eisen van een opleiding in het hoger beroepsonderwijs op niveau 5 te voldoen. Dit zal leiden tot een apart accreditatiebesluit.

De instelling zal niet meer vooraf aan hoeven te tonen dat er specifieke functies zijn op niveau 5, die zich onderscheiden van niveau 4 (mbo-4) en niveau 6 (hbo-bachelor). Daarmee wordt de weg vrij gemaakt voor een groter associate degree-aanbod, ook gericht op beroepen in de toekomst en cross-overs op het grensvlak van sectoren. Het loslaten van een strakke koppeling aan specifieke functies op niveau 5 past ook beter bij sectoren waar niet wordt gewerkt met zogenoemde functiehuizen, en er dus ook geen functies op niveau 5 bestaan. Uiteraard laat dit onverlet dat de arbeidsrelevantie van de associate degree-opleiding moet aansluiten bij een substantiële behoefte van het werkveld.

### *3.3 Instroom in de associate degree-opleiding*

De associate degree-opleiding is bedoeld als een aantrekkelijke optie voor jongeren en volwassenen voor wie de duur of het niveau van de bacheloropleiding een drempel vormt. Hiermee vervult de associate degree-opleiding een belangrijke emanciperende functie, met name voor doorstromers in de beroepskolom en voor de verdere scholing van werkenden. Het moet voor de kandidaat-student helder zijn welke mogelijkheden een associate degree-opleiding biedt op de arbeidsmarkt en voor verdere scholing, zodat hij goed kan afwegen of hij voor de associate degree-opleiding of voor de hbo-bacheloropleiding kiest. De instelling die een associate degree-opleiding aanbiedt, is op grond van artikel 7.15 van de wet verplicht dergelijke informatie aan kandidaat-studenten te verstrekken.

---

<sup>12</sup> Kamerstukken II 2015/16, 34 355, nr. 2.

Voor de associate degree-opleiding gelden dezelfde bepalingen over vooropleidingseisen, nadere vooropleidingseisen alsmede de bepalingen over aanmelding, studiekeuzeactiviteiten en studiekeuzeadvies als voor een hbo-bacheloropleiding. De associate degree-opleiding is immers een opleiding in het hoger beroepsonderwijs. Dit betekent dat studenten die een associate degree-opleiding willen gaan volgen, zich uiterlijk 1 mei moeten aanmelden en recht hebben op een studiekeuzecheck en een studiekeuzeadvies dat hieruit volgt. Deze datum zorgt ervoor dat de studenten, net als bij andere opleidingen, op tijd een bewuste keuze maken. Bovendien kan het proces van studiekeuzeactiviteiten praktisch worden vorm gegeven omdat de instelling voldoende tijd heeft om studiekeuzeactiviteiten te organiseren.

Ook biedt dit wetsvoorstel de mogelijkheid voor een bekostigde hogeschool om een maximum aantal studenten vast te stellen dat voor het eerste studiejaar van een associate degree-opleiding kan worden ingeschreven. Wanneer meer studenten zich voor een associate degree-opleiding aanmelden dan het vastgestelde maximum, wordt middels decentrale selectie bepaald welke studenten worden toegelaten. Met het instellen van een dergelijke capaciteitsbeperking is het voor de aanbieder van een associate degree-opleiding mogelijk de studenteninstroom te maximaliseren in geval van een beperkte onderwijs capaciteit.

Het succesvol afronden van een opleiding is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de student en de instelling. Naarmate de student verder in de opleiding vordert, wordt de verantwoordelijkheid van de instelling groter de student te ondersteunen in het succesvol afronden van de opleiding. Daar staat tegenover dat er situaties kunnen zijn waarin de instelling in het eerste jaar vaststelt dat de kans dat de student de opleiding succesvol afrondt zeer gering is. Met deze wet wordt daarom geregeld dat de aanbieder van een associate degree-opleiding, net als bij een bacheloropleiding, aan het einde van het eerste jaar van inschrijving een (bindend) studieadvies kan geven over de eerste periode van de opleiding met een studielast van 60 studiepunten.

De associate degree-opleiding behoort, net als het huidige Ad-programma, tot het hoger beroepsonderwijs. Voor een inschrijving bij een associate degree-opleiding gelden daarom dezelfde toelatingseisen als voor een andere eerste opleiding in het hoger beroepsonderwijs (de hbo-bachelor). Dit betekent dat de kandidaat-student in het bezit moet zijn van een havo-diploma, een vwo-diploma of een mbo 4-diploma, of een (internationale) equivalent hiervan. Ook is het voor kandidaat-studenten van 21 jaar en ouder mogelijk om door het met goed gevolg afleggen van een toelatingstoets in te stromen in een associate degree-opleiding. Omdat de associate degree-opleiding een opleiding in het hoger beroepsonderwijs is, kunnen aan de instroom in de associate degree eisen worden gesteld aan profielen, vakken en andere programmaonderdelen, en kunnen nadere vooropleidingseisen en aanvullende eisen worden gesteld. Deze moeten, bij ministeriële regeling worden vastgesteld. Een associate degree-opleiding leidt niet op tot leraar basisonderwijs. Aan de associate degree-opleiding kunnen daarom geen bijzondere nadere toelatingseisen worden gesteld zoals bij de pabo's het geval is.

#### *3.4 Uitstroom uit de associate degree*

De associate degree-opleiding leidt op tot niveau 5 van het EQF en behoudt net als het Ad-programma nu de functie van opstap voor studenten die zich, na kennismaking met het hoger onderwijs, verder willen ontwikkelen. Het moet daarom helder zijn welke mogelijkheden een associate degree-opleiding biedt op de arbeidsmarkt en voor verdere scholing, zodat de aankomende studenten kunnen afwegen of ze voor een associate degree-opleiding of voor een hbo-bacheloropleiding kiezen.

De aankomende student moet een gedegen afweging kunnen maken tussen het volgen van een hbo-bacheloropleiding of het volgen van een associate degree-opleiding, en moet hierbij kennis kunnen nemen van de (financiële) gevolgen van deze keuze. Het is

daarom van belang dat hij een goed beeld heeft van de inhoud van de opleidingen, de arbeidsmarktperspectieven en de mogelijkheden tot doorstroom (zie paragraaf 3.3). De instelling neemt daarnaast in de onderwijs- en examenregeling van de associate degree-opleiding op naar welke hbo-bacheloropleiding(en) aan de eigen of een andere hogeschool kan worden doorgestroomd. Het is aan de examencommissie van die hbo-bacheloropleiding te bepalen welke vrijstellingen aan de associate degree-afgestudeerde kunnen worden verleend. Dit zal afhankelijk zijn van de mate van verwantschap van de associate degree-opleiding en de bacheloropleiding waarnaar doorgestroomd wordt. Hierbij is uiteraard van belang dat voor de doorstroom van associate degree-afgestudeerden geen onnodige (financiële) drempels worden opgeworpen. De medezeggenschap heeft instemmingsrecht op dit deel van de onderwijs- en examenregeling.

Het is wenselijk dat de hogescholen in gezamenlijkheid tot een ruim aanbod van hbo-bacheloropleidingen komen waarnaar associate degree-afgestudeerden kunnen doorstromen. Hiermee wordt recht gedaan aan de profilering van de student en de emanciperende functie van de associate degree. De verwachting is dat voor het overgrote deel van de associate degree-afgestudeerden geldt dat zij, ten minste binnen dezelfde sector als de gevolgde associate degree-opleiding, een hbo bacheloropleiding kunnen afronden binnen een beperkte studielast.

De algemene vooropleidingseisen voor een hbo-bacheloropleiding veranderen met dit wetsvoorstel niet. Een associate degree-afgestudeerde die naar een hbo-bacheloropleiding wil doorstromen moet dus in het bezit zijn van een havo diploma, een vwo diploma of een mbo4-diploma, of een (internationale) equivalent hiervan. Naast de algemene vooropleidingseisen veranderen de bepalingen met betrekking tot de nadere vooropleidingseisen, de bijzondere nadere vooropleidingseisen en de aanvullende eisen niet. Dit betekent bijvoorbeeld dat een student die na het afronden van een mbo4-opleiding in het domein zorg en welzijn een associate degree in de zorgsector heeft afgerond, niet automatisch kan doorstromen naar een bacheloropleiding in de sector economie omdat dit een niet-verwante opleiding betreft. Een associate degree-student die na het afronden van een mbo4-opleiding in het domein zorg en welzijn heeft aangetoond over de benodigde kennis te beschikken voor een associate degree in de sector economie, zal daarmee naar het oordeel van de instelling redelijkerwijs ook hebben voldaan aan de voorwaarden voor toelating tot een hbo-bacheloropleiding in de sector economie. De aanbieder van de associate degree-opleiding informeert de (kandidaat) student hierover. Afhankelijk van de associate degree-opleiding kan middels het hebben voldaan aan (een deel van) de (nadere) vooropleidingseisen van de associate degree-opleiding, dus ook zijn voldaan aan de eisen voor toelating tot de hbo-bacheloropleiding.

### *3.5 Collegegeld*

Dit wetsvoorstel regelt dat een student, die niet eerder een Ad-programma, associate degree-opleiding of bacheloropleiding heeft afgerond, een associate degree-opleiding kan volgen tegen wettelijk collegegeld. Een student die na de afronding van een associate degree-opleiding of bacheloropleiding een associate degree-opleiding wil volgen, kan dit doen tegen instellingscollegegeld. Overeenkomstig de huidige wettelijke bepaling dat voor een tweede bachelor- of masteropleiding binnen de sector zorg en onderwijs, wettelijk collegegeld in rekening wordt gebracht, zal ook een tweede associate degree-opleiding in de sector zorg of onderwijs tegen wettelijk collegegeld kunnen worden gevolgd, wanneer de eerste associate degree-opleiding niet in de sector zorg of onderwijs valt.

### *3.6 Studiefinanciering*

Een ho-student kan gedurende de nominale duur van zijn opleiding aanspraak maken op de prestatiebeurs hoger onderwijs, bestaande uit de aanvullende beurs, toeslag eenoudergezin en een reisvoorziening. Gedurende deze periode kan de student ook de leenmogelijkheid benutten. Na de nominale duur van de opleiding kan de student nog gedurende één jaar aanspraak maken op de reisvoorziening en nog drie jaar lenen. Voor de studiefinanciering wordt in de toekenningsfase – met name om uitvoeringstechnische redenen - geen onderscheid gemaakt tussen associate degree-studenten en andere hbo-studenten. Om die reden wordt ook voor associate degree-studenten in de toekenningsfase formeel de nominale studieduur van een hbo-bacheloropleiding aangehouden. Dit betekent dat associate degree-studenten in de toekenningsfase maximaal vier jaar (nominale studieduur hbo-bacheloropleiding) prestatiebeurs kunnen ontvangen, vijf jaar een reisvoorziening en zeven jaar kunnen lenen.

Studenten die hun associate degree-opleiding hebben afgerond binnen de diplomatermijn en niet besluiten door te studeren, krijgen maximaal twee jaar toegekende prestatiebeurs (componenten aanvullende beurs en eventuele eenoudertoeslag) omgezet in een gift. Heeft de student meer dan twee jaar prestatiebeurs toegekend gekregen, omdat hij langer dan twee jaar over zijn associate degree-opleiding heeft gedaan of nog één of twee jaar de aanverwante hbo-bacheloropleiding heeft gevolgd, maar niet heeft afgerond, dan betaalt hij het resterende deel, net als zijn eventuele verdere studieschuld, terug volgens de sociale terugbetalingsvoorwaarden. De toegekende reisvoorziening wordt – net als nu al het geval is - wel geheel omgezet in een gift als de associate degree-student binnen de diplomatermijn zijn diploma behaalt.

In de uitvoering wordt op deze manier een parallel getrokken met de bachelor-mastersystematiek in het wo. Wo-bachelorstudenten ontvangen in de toekenningsfase eveneens maximaal vier jaar prestatiebeurs, hoewel ook voor hen doorstromen naar de master niet altijd vanzelfsprekend is. Ook zij krijgen bij het afronden van alleen een wo-bacheloropleiding maximaal drie jaar toegekende prestatiebeurs (nominale duur wo-bacheloropleiding) omgezet in een gift. Door deze systematiek te handhaven bij associate degree-studenten, kan de associate degree-student gemakkelijk doorstromen en wordt aangesloten bij de huidige werkwijze van DUO.

Van belang is dat associate degree-studenten goed worden voorgelicht over de gevolgen van hun eventuele studievertraging. De toegekende prestatiebeurs over de periode waarin de student studievertraging oploopt wordt immers niet omgezet in een gift, tenzij zij later alsnog een hbo-bacheloropleiding voltooien binnen de diplomatermijn. In de praktijk zullen de associate degree-studenten en de associate degree-afgestudeerden door middel van voorlichting worden begeleid bij de keuzes die zij moeten maken. Hiervoor zullen intensieve voorlichtingsprogramma's worden ontwikkeld.

Een student die na het afronden van een associate degree-opleiding een hbo-bacheloropleiding gaat volgen, kan, net als nu het geval is, voor die hbo-opleiding nog aanspraak maken op een prestatiebeurs gedurende de nominale duur van die hbo-bacheloropleiding minus het aantal maanden dat hij al prestatiebeurs heeft ontvangen voor de associate degree-opleiding. Gedurende diezelfde periode heeft de student, net als nu het geval is, eveneens de mogelijkheid om te lenen. De mogelijkheid om daarna nog drie jaar te lenen, wordt verminderd met het eventuele aantal maanden waarin reeds van de leenfase gebruik is gemaakt tijdens de associate degree-opleiding. Wanneer de student zijn hbo-bacheloropleiding afrondt binnen de diplomatermijn wordt de totale toegekende prestatiebeurs omgezet in een gift.

In de uitwerking van het wetsvoorstel is op verschillende plekken in de WSF 2000 de keuze gemaakt om de aanspraken die het associate degree-programma binnen de hbo-

bacheloropleiding thans geeft door te trekken naar de straks op zichzelf staande associate degree-opleidingen. Dit betekent onder meer het volgende:

- Overstap van een mbo-opleiding naar een associate degree-opleiding geeft aanspraak op de overbruggingsregeling, inhoudende dat de zomerperiode (maximaal 4 maanden) tussen mbo-opleiding en de associate degree-opleiding kan worden overbrugd met behoud van de mbo-studiefinanciering;
- Diplomerings voor een associate degree-opleiding geeft aanspraak op omzetting van de prestatiebeurs beroepsonderwijs in een gift voor een voormalig mbo-student die nog niet aan zijn mbo-prestatieplicht had voldaan;
- De eventuele studielening van een associate degree-student wordt aangemerkt als 'lening hoger onderwijs' en valt daarmee onder de sociale terugbetalingsvoorwaarden die zijn ingevoerd met de Wet studievoorschot hoger onderwijs;<sup>13</sup>
- Na invoering van het levenlanglerenkrediet per studiejaar 2017-2018 kan een student een associate degree-opleiding volgen met levenlanglerenkrediet, ook eventueel in deeltijd.
- Studenten die sneller dan nominaal hun associate degree-diploma behalen, kunnen het resterende aantal maanden prestatiebeurs dat voor die associate degree-opleiding kon worden toegekend ontvangen in de vorm van een gift wanneer zij nog een andere opleiding gaan doen. Datzelfde geldt nu ook voor gediplomeerden aan een hbo-bacheloropleiding, een wo-bacheloropleiding en een wo-masteropleiding die sneller dan nominaal de betreffende opleiding succesvol hebben afgerond;
- Bij bijzondere omstandigheden van structurele aard (functiebeperking/chronische ziekte) kan de gehele toegekende prestatiebeurs worden omgezet in een gift wanneer als direct gevolg van die omstandigheden geen diploma wordt behaald;
- Studenten kunnen een associate degree-opleiding volgen buiten Nederland met meeneembare studiefinanciering.

Daarnaast is in de uitwerking op enkele punten aangesloten bij het principe dat de associate degree-opleiding vanwege de kortere nominale duur, minder aanspraken geeft dan een opleiding van vier jaar.

- Een student die als gevolg van een handicap of chronische ziekte studievertraging oploopt bij een opleiding met een nominale duur van vier jaar kan één extra jaar prestatiebeurs toegekend krijgen. Voor de associate degree-opleiding met een nominale duur van twee jaar wordt voorgesteld een proportioneel deel extra toe te kennen, namelijk zes maanden. Dat geldt ook voor de regeling die met de Wet studievoorschot hoger onderwijs is ingevoerd op basis waarvan iemand die eerder vanwege een handicap of chronische ziekte een extra jaar prestatiebeurs toegekend heeft gekregen, bij diplomering een bedrag van ruim €1200 kwijtgescholden kan krijgen van de eventuele studieschuld. Voor de associate degree-gediplomeerden wordt voorgesteld een proportioneel deel van die kwijtschelding toe te kennen, namelijk 50 procent van dat bedrag (circa € 600).
- Voor studenten die uitsluitend een wo-bacheloropleiding volgen en afronden gelden soms afwijkende aanspraken ten opzichte van studenten die de volledige wo-bacheloropleiding en wo-masteropleiding hebben voltooid. Zo kunnen studenten jonger dan dertig jaar alleen levenlanglerenkrediet aanvragen voor zover zij reeds een volledige hbo-bacheloropleiding of het geheel van een wo-bacheloropleiding en een wo-masteropleiding hebben voltooid. Dit is zo geregeld om te voorkomen dat studievertraging kan worden gefinancierd met een instrument dat voor het beleidsdoel leven lang leren is bedoeld. Ook met de

---

<sup>13</sup> Stb. 2015, 50.

invoering van de associate degree-opleiding blijft deze regel gelden. Studenten die dus een associate degree-opleiding of alleen een wo-bacheloropleiding hebben voltooid, kunnen dus wel levenlanglerenkrediet aanvragen, maar pas nadat zij de leeftijd van 30 jaar hebben bereikt.

Tot slot worden in de WSF 2000 enkele wetstechnische verduidelijkingen en verbeteringen voorgesteld. Zie de artikelsgewijze toelichting voor een toelichting op deze aanpassingen.

#### **4. Gevolgen (m.u.v. financiële gevolgen)**

Deze wetswijziging heeft zowel gevolgen voor de instelling, de arbeidsmarkt als de (aankomende) student.

##### *4.1 Gevolgen voor de administratieve lasten van de instellingen*

De wijziging van de wet- en regelgeving heeft beperkt effect op de administratieve lasten van de instellingen richting de rijksoverheid.<sup>14</sup> Ook in de huidige situatie zijn de instellingen verplicht om, voordat zij een associate degree kunnen starten, een macrodoelmatigheidstoets te doorlopen bij de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) en een toets nieuw Ad-programma bij de NVAO aan te vragen.

Het gevolg van de zelfstandige positionering van de associate degree-opleiding is dat de Ad-programma's die nu in een hbo-bacheloropleiding zijn ingebed, daarvan losgekoppeld moeten worden. Na verzelfstandiging dient de associate degree als zelfstandige opleiding de heraccreditatie te doorlopen. De gemiddelde administratieve last voor een heraccreditatie beslaat 680 uur tegen een standaard tarief voor instellingen van €45 per uur. Bij de berekening van de incidentele administratieve lasten wordt uitgegaan van een totaal associate degree-aanbod van 150 opleidingen bij inwerkingtreding van de wet. Afgerond bedragen de incidentele administratieve lasten €4,5 mln. over een periode van zes jaar.<sup>15</sup>

##### *4.2 Gevolgen voor de arbeidsmarkt*

De arbeidsmarkt wordt bij de start van een nieuwe opleiding betrokken als onderdeel van de toets macrodoelmatigheid. Daarnaast is de arbeidsmarkt in de regel ook betrokken bij bestaande opleidingen. Sterk aan de associate degree is dat de associate degree-opleiding, naast voltijd, in deeltijd of duaal zo kan worden vormgegeven dat deze goed gecombineerd kan worden met werken en dat gebruik kan worden gemaakt van de werkplek voor leeractiviteiten. Dit maakt de associate degree-opleiding een geschikte opleiding voor werkenden in het kader van Leven Lang Leren. Tot nu toe ligt het zwaartepunt in het aanbod vooral in de sector economie. Met deze wetswijziging wordt het aantrekkelijk gemaakt om tot een groter aanbod van associate degree-opleidingen te komen, waaronder ook cross-overs op het grensvlak van sectoren, en onder andere gericht op nieuwe beroepen in de toekomst.

##### *4.3 Gevolgen voor de (aankomende) studenten*

Studenten die een associate degree-opleiding hebben afgerond, behouden de mogelijkheid in te stromen in een hbo-bacheloropleiding. Dat geldt ook als er in de vakrichting van de associate degree geen bacheloropleiding bestaat. De aanbieder neemt op transparante wijze de mogelijkheden voor doorstroom naar de hbo-bachelor op in de onderwijs- en examenregeling, onder vermelding van de hoogte van het aantal

---

<sup>14</sup> Administratieve lasten zijn de kosten die de student, instelling of professional maakt om te voldoen aan informatieverplichtingen voortvloeiend uit de regelgeving van de overheid. Het gaat hierbij zowel om het nakomen van verplichtingen als het beroep doen op een recht.

<sup>15</sup> Gemiddelde op basis van verhouding aantal opleidingen uitgebreide opleidingsbeoordeling (UOB) die 800 uren beslaat en beperkte opleidingsbeoordeling (BOB) die 600 uren beslaat.



studiepunten waarvoor de associate degree-afgestudeerde kan worden vrijgesteld. Aankomende studenten die zich voor een associate degree-opleiding willen inschrijven, moeten net als nu voldoen aan de vooropleidingseisen en, de (bijzondere) nadere vooropleidingseisen (opgenomen in de Regeling aanmelding en toelating hoger onderwijs) en aanvullende eisen (hoofdstuk 7 paragraaf 1 WHW). Ook voor huidige Ad-programma's gelden dergelijke eisen. Deze eisen zullen straks van toepassing zijn op de associate degree-opleiding zelf en niet meer voor de associate degree als onderdeel van een bacheloropleiding gelden.

Het wetsvoorstel heeft geen verdergaande gevolgen voor (aspirant)studenten uit Bonaire, Sint Eustatius en Saba. De wijzigingen die in de Wet studiefinanciering 2000 worden aangebracht worden op vergelijkbare wijze aangebracht in de Wet studiefinanciering BES. Studenten afkomstige uit Bonaire, Sint Eustatius en Saba kunnen op grond van die wet aanspraak maken op studiefinanciering BES voor het volgen van een Ad-opleiding in de Caribische regio, de Verenigde Staten en in de nabije toekomst ook in Canada.<sup>16</sup>

## **5. Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid**

[PM uitvoeringstoets]

## **6. Financiële gevolgen**

De zelfstandige positie van de associate degree als opleiding zal leiden tot een breder aanbod van associate degree-opleidingen en een toename van het aantal associate degree-studenten. Deels betreft het studenten die anders geen opleiding in het hoger onderwijs zouden volgen en deels betreft het studenten die anders een hbo-bacheloropleiding zouden zijn gaan volgen. De verwachte financiële effecten voor wat betreft de studiefinanciering en de leerlingensraming zijn beperkt. Naar verwachting zal een extra groep studenten in aanmerking komen voor studiefinanciering, maar een andere groep minder lang gebruik maken van studiefinanciering. Aangenomen is dat per saldo de effecten binnen de risicomarge van de raming studiefinanciering vallen. Dit geldt eveneens voor de leerlingensraming en de gevolgen daarvan op het macrobudget hbo.

## **7. Advies en consultatie**

### *7.1 Formele advisering*

De wetswijziging is in concept voorgelegd aan vertegenwoordigers van de onderwijskoepels (NRTO, MBO-Raad en de Vereniging Hogescholen). Ook is de wetswijziging in concept voorgelegd aan vertegenwoordigers van de studentenbelangenorganisaties, te weten de Landelijke Studenten Vakbond (LSVb), het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) en de Jongeren Organisaties Beroepsonderwijs (JOB).

[PM uitkomsten formele advisering]

### *7.2 Internetconsultatie*

[PM uitkomsten internetconsultatie]

## **8. Overgangsrecht en inwerkingtreding**

---

<sup>16</sup> In het wetsvoorstel Aanpassingswet studiefinanciering BES wordt de aanpassing van de reikwijdte van de Wet studiefinanciering BES naar Canada voorgesteld; Kamerstukken II 2015/16, 34 331, nr. 2.

*8.1 Overgangsrecht voor aanbieders van bestaande Ad-programma's*  
PM

*8.2 Overgangsrecht voor reeds afgestudeerde associate degree-studenten*  
PM

*8.3 Overgangsrecht voor ingeschreven associate degree-studenten ten tijde van de inwerkingtreding*  
PM

*8.4 Overgangsrecht studiefinanciering*  
Studenten aan een Ad-programma binnen een hbo-bacheloropleiding en de gediplomeerden daarvan behouden vanaf het moment van inwerkingtreding van deze wet de aanspraken die zij hadden voor invoering ervan. Het betreft juridisch technisch overgangsrecht; er verandert immers weinig in de aanspraken die studenten hebben binnen de studiefinanciering. Daarnaast zijn enkele specifieke overgangsbepalingen opgenomen die zijn toegelicht in het artikelsgewijze deel van deze toelichting.

*8.5 Inwerkingtreding*  
PM

De regels in dit wetsvoorstel gelden ook voor het hoger onderwijs op het gebied van landbouw, natuurlijke omgeving en voedsel. Het wetsvoorstel en deze memorie van toelichting zijn in overeenstemming met de Staatssecretaris van Economische Zaken tot stand gekomen.

De Minister van Onderwijs,  
Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker

## **II. ARTIKELGEWIJS**

### **Artikel I. Wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek**

#### **Artikel I, onderdeel A (artikel 1.1)**

In de begripsbepalingen is de Associate degree onder de definitie van het begrip opleiding gebracht. De definitie van het begrip Ad-programma kan vervallen, alsmede het begrip "toets nieuw Ad-programma". Een associate degree-opleiding krijgt voortaan accreditatie op dezelfde wijze als andere opleidingen. Een bijzondere toetsingswijze en vorm van accreditatieverlening van een associate degree-opleiding is daarmee overbodig. De graadverlening van een associate degree-opleiding wordt opgenomen in artikel 7.10a . Artikel 710b vervalt.

#### **Artikel I, onderdeel B (artikel 1.3)**

Met deze aanpassing is tot uitdrukking gebracht dat hogescholen associate degree-opleidingen kunnen verzorgen. Een hogeschool moet in elk geval bacheloropleidingen verzorgen. Een hogeschool kan derhalve niet alleen associate degree-opleidingen verzorgen (zie ook artikel 6.9).

#### **Artikel I, onderdeel C (artikel 1.9)**

De associate degree-opleiding kan met deze aanpassing als opleiding bekostigd worden, voor zover de associate degree-opleiding is geaccrediteerd.

#### **Artikel I, onderdeel D (artikel 1.12)**

Deze aanpassing leidt ertoe dat de associate degree-opleiding onder het begrip "initiële opleiding" valt.

#### **Artikel I, onderdeel E (artikel 1.18)**

Met deze aanpassing wordt duidelijk dat de kwaliteit van associate degree-opleidingen zelfstandig beoordeeld moet worden.

#### **Artikel I, onderdeel F (artikel 2.6)**

Met de aanpassing van dit artikel wordt geregeld dat ook voor de associate degree-opleiding berekeningswijze van de rijksbijdrage bij algemene maatregel van bestuur wordt vastgesteld. .

#### **Artikel I, onderdeel G (artikel 2.9)**

Ook na deze aanpassing kan een deel van de rijksbijdrage worden overdragen aan de MBO-instelling, die na goedkeuring van de minister een deel van een associate degree-opleiding verzorgt. De goedkeuring wordt na aanpassing van artikel 7.8 verkregen op grond van artikel 7.8, tweede lid.

#### **Artikel I, onderdeel H (artikel 5a.2)**

De toets nieuw Ad-programma vervalt en wordt daarom uit het eerste en tweede lid geschrapt.

De aanpassing van de verwijzing naar artikel 7.10a hangt samen met de aanpassing van die bepaling (zie ook artikel 7.10a).

#### **Artikel I, onderdeel I (artikel 5a.2a)**

De toets nieuw Ad-programma vervalt en wordt daarom uit het eerste lid geschrapt.

#### **Artikel I, onderdeel J (artikel 5a.12)**

Het Ad-programma wordt geschrapt, waarmee de associate degree-opleiding onder het algemene begrip "opleiding" wordt gebracht.

**Artikel I, onderdeel K (artikel 5.13)**

De toets nieuw Ad-programma vervalt. Een nieuwe associate degree-opleiding zal met een toets nieuwe opleiding onder het accreditatiestelsel worden gebracht. Deze bepaling kan daarom vervallen.

**Artikel I, onderdeel L (artikel 6.2)**

Onderdeel c vervalt omdat de associate degree-opleiding voortaan onder het begrip "opleiding" in onderdelen a en b valt.

Onderdeel d vervalt omdat een masteropleiding in het hoger beroepsonderwijs ook onder het begrip "opleiding" valt. Dit betreft een reparatie.

**Artikel I, onderdelen M en N (artikel 6.5 en artikel 6.6)**

Met de aanpassingen wordt het Ad-programma geschrapt, waarmee de associate degree-opleiding onder het begrip "opleiding" wordt gebracht.

**Artikel I, onderdeel O (artikel 6.9)**

Hogescholen moeten in ieder geval bacheloropleidingen verzorgen. Zij kunnen ook associate degree-opleidingen en masteropleidingen verzorgen. Dat volgt uit artikel 1.3 van de wet. Een rechtspersoon kan de status van rechtspersoon voor hoger onderwijs volgens dit artikel verkrijgen met een bacheloropleiding of een masteropleiding. Een rechtspersoon voor hoger onderwijs kan geen associate degree-opleiding verzorgen zonder niet ook een hbo-bacheloropleiding te verzorgen. Als die situatie toch intreedt, vervalt daarmee de status van rechtspersoon voor hoger onderwijs.

**Artikel I, onderdelen P tot met S (artikel 6.10 en 6.13 tot en met 6.15)**

Het Ad-programma wordt in deze bepalingen geschrapt c.q. zijn de begrippen "bachelor- en masteropleiding teruggebracht tot het begrip "opleiding", waarmee de associate degree-opleiding onder het algemene begrip "opleiding" wordt geschaard.

**Artikel I, onderdeel T (artikel 7.3a)**

Ad-opleidingen worden met deze aanpassing als opleidingensoort in het hoger beroepsonderwijs beschreven.

**Artikel I, onderdeel U (artikel 7.3c)**

De aanpassing van de verwijzing naar artikel 7.4b hangt samen met de aanpassing van die bepaling (zie ook artikel 7.4b).

**Artikel I, onderdeel V (artikel 7.4b)**

In deze bepaling wordt met deze aanpassing nu de studielast van een associate degree-opleiding beschreven (zie ook artikel 7.8a).

**Artikel I, onderdeel W (artikel 7.8a)**

Deze bepaling is opnieuw geformuleerd. Geschrapt is de norm uit het eerste lid. De normen in het tweede, vijfde en zesde lid (foutief genummerd als vierde lid) zijn verplaatst naar respectievelijk artikel 7.4b, artikel 7.13 en artikel 7.8b. De artikelen 7.53, 7.54 en 7.56, zijn op associate degree-opleidingen van rechtstreeks van toepassing, omdat zij onder het begrip "opleiding" worden gebracht. Behouden zijn het derde en vierde lid (nieuwe eerste en tweede lid).

**Artikel I, onderdeel X (artikel 7.8b)**

Met de aanpassingen in deze bepaling wordt geregeld dat studenten in een associate degree-opleiding een bindend studieadvies krijgen. De norm gold evenwel al voor Ad-programma's (zie ook artikel 7.8a).

**Artikel I, onderdeel Y (artikel 7.9a)**

De aanpassing van de verwijzing naar artikel 7.4b hangt samen met de aanpassing van die bepaling (zie ook artikel 7.4b).

**Artikel I, onderdeel Z (artikel 7.10a)**

Met deze aanpassing wordt de graad Associate degree onder de opsomming van de graden, verbonden aan opleidingen in het hoger beroepsonderwijs, in artikel 7.10a, tweede lid, gebracht. Het artikel is voorts redactioneel gewijzigd en verduidelijkt.

**Artikel I, onderdeel AA (artikel 7.10b)**

Vanwege de wijzigingen in artikel 7.10a, tweede lid, en artikel 7.19a kan artikel 7.10b vervallen.

**Artikel I, onderdeel AB (artikel 7.13)**

In het OER moet worden vastgelegd naar welke bacheloropleiding in het hoger beroepsonderwijs iemand, die een associate degree-opleiding heeft afgerond, kan doorstromen (zie ook artikel 7.8a).

**Artikel I, onderdelen AC en AD (artikel 7.17 en artikel 7.17a)**

Met de aanpassingen in deze bepalingen wordt het Ad-programma geschrapt, waarmee associate degree-opleiding onder het begrip "opleiding" worden gebracht.

**Artikel I, onderdeel AE (artikel 7.18)**

De aanpassing van de verwijzing naar artikel 7.10a hangt samen met de aanpassing van die bepaling (zie ook artikel 7.10a).

**Artikel I, onderdeel AF (artikel 7.19a)**

De duiding van de graad Associate degree wordt opgenomen in deze bepaling. Voorts is de bepaling redactioneel gewijzigd. Het eerste en vijfde lid zijn samengevoegd, alsook het derde lid en lid 3a. In de ministeriele regeling, bedoeld in artikel 7.10a, eerste lid, is ook de referentielijst, bedoeld in artikel 5a.2, lid 2a, opgenomen (Regeling titulatuur hoger onderwijs). In de Regeling titulatuur hoger onderwijs is vermeld dat kan worden afgeweken van de titulatuur, opgenomen in deze referentielijst. In voorkomend geval neemt het accreditatieorgaan de afwijkende toevoeging aan de graad op in het besluit dat, op grond van artikel 5a.2, lid 2a, wordt genomen. Bij dat besluit wordt dan tevens de afkorting vastgesteld.

**Artikel I, onderdelen AG (opschrift paragraaf 1) en AH (artikel 7.23a)**

Met deze aanpassingen komt tot uitdrukking dat de vooropleidingseisen voor instroom in een associate degree-opleiding dezelfde zijn als die voor instroom in een bacheloropleiding. Feitelijk gelden artikel 7.25a en artikel 7.25b niet voor associate degree-opleidingen omdat er geen associate degree-opleidingen zijn, die opleiden tot leraar basisonderwijs.

**Artikel I, onderdeel AI (artikel 7.30)**

De associate degree-opleiding kent geen propedeutisch examen. Met deze aanpassing geldt deze bepaling alleen voor bacheloropleidingen.

**Artikel I, onderdelen AJ en AK (artikel 7.31 en de artikelen 7.31a tot en met 7.31d)**

Deze aanpassingen voorzien erin dat de normen voor aanmelding, studiekeuzeactiviteiten en studiekeuzeadvies ook gaan gelden voor associate degree-opleidingen.

**Artikel I, onderdeel AL (artikel 7.32)**

Met deze aanpassing worden de normen voor inschrijving in een Ad-programma geschrapt, waarmee de normen voor inschrijving voor een associate degree-opleiding onder de normen voor inschrijving voor een "opleiding" worden gebracht.

**Artikel I, onderdeel AM (artikel 7.34)**

Deze aanpassing voorziet erin dat een student in een associate degree-opleiding, die voor een deel door een MBO-instelling wordt verzorgd, toegang heeft tot alle relevante onderwijsvoorzieningen van die instelling.

**Artikel I, onderdeel AN (artikel 7.45a)**

Een student, die niet eerder een associate degree-opleiding of een bacheloropleiding heeft afgerond, kan een associate degree-opleiding tegen wettelijk collegegeld volgen. Ook na het afronden van een associate degree-opleiding kan een bacheloropleiding tegen het wettelijk collegegeld worden gevolgd. Dat wordt met deze wijziging geregeld. Wanneer een student een tweede associate degree-opleiding gaat volgen, of een associate degree-opleiding na een bacheloropleiding, dan is hij het instellingscollegegeld verschuldigd, tenzij het gaat om een associate degree-opleiding op het gebied van onderwijs of gezondheidszorg. Dat volgt uit artikel 7.45, tweede lid, jo. artikel 7.46, eerste lid.

**Artikel I, onderdeel AO (artikel 7.52)**

Met deze aanpassing wordt onder de gegevens van de student of extraneus die het instellingsbestuur verstrekt ook het jaar, maand en dag van het afsluitend examen van een associate degree-opleiding toegevoegd.

**Artikel I, onderdeel AP (artikel 7.52c)**

Met deze aanpassingen wordt de associate degree-opleiding onder het begrip "opleiding" in de zin van deze paragraaf gebracht en gelden de normen voor inschrijvingsbeperking ook voor de associate degree-opleiding. Deze normen golden evenwel ook al voor Ad-programma's (zie ook artikel 7.8a).

**Artikel I, onderdeel AQ (artikel 7.57a)**

De aanpassing in artikel 7.57a hangt samen met het feit dat voor een associate degree-opleiding ook een toelatingsbeperking kan worden ingesteld.

**Artikel I, onderdeel AR (artikel 15.6)**

Deze wijziging hangt samen met het vervallen van artikel 7.10b.

**Artikel I, onderdeel AS (artikel 16.14)**

De aanpassing van de verwijzing naar artikel 7.10a hangt samen met de aanpassing van die bepaling (zie ook artikel 7.10a).

**Artikel I, onderdeel AT (artikel 18.63)**

Deze bepaling is uitgewerkt.

**Artikel I, onderdeel AU**

[PM]

**Artikel II. Wijziging van de Wet studiefinanciering 2000****Artikel II, onderdeel A (artikel 1.1)**

Onder 1. Om verderop in de wet kortweg te kunnen spreken over associate degree-opleiding, wordt een begripsbepaling ingevoegd. In de begripsbepaling komt tot

uitdrukking dat het gaat om de associate degree-opleiding die in de WHW wordt geregeld met dit wetsvoorstel en wordt tevens geregeld dat het om geaccrediteerde associate degree-opleidingen moet gaan of associate degree-opleidingen die met positief gevolg de toets nieuwe opleiding hebben ondergaan.

Onder 2. In de WHW wordt met dit wetsvoorstel in artikel 7.3a, tweede lid, onderdeel a, de associate degree-opleiding ingevoegd, waarbij het huidige onderdeel a wordt verletterd tot onderdeel b. Die wijziging wordt ook in de begripsomschrijving van 'bacheloropleiding' doorgevoerd, opdat de verwijzing gelijk blijft. Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om daarnaast de volledige aanduiding van de WHW te vervangen door de afkorting voor de betere leesbaarheid; de WHW was reeds een afkorting die gebruikt wordt in de WSF 2000. Tot slot zijn de verwijzingen naar 'accreditatie' en 'toets nieuwe opleiding' gewijzigd omdat die verwijzingen als gevolg van eerdere wijziging van de WHW niet meer correct waren.

Onder 3. In de WHW wordt met dit wetsvoorstel in artikel 7.3a, tweede lid, onderdeel a, de associate degree-opleiding ingevoegd, waarbij het huidige onderdeel b wordt verletterd tot onderdeel c. Die wijziging wordt ook in de begripsomschrijving van 'masteropleiding' doorgevoerd, opdat de verwijzing gelijk blijft. Van de gelegenheid wordt gebruik gemaakt om daarnaast de volledige aanduiding van de WHW te vervangen door de afkorting voor de betere leesbaarheid; de WHW was reeds een afkorting die gebruikt wordt in de WSF 2000. Tot slot zijn de verwijzingen naar 'accreditatie' en 'toets nieuwe opleiding' gewijzigd omdat die verwijzingen als gevolg van eerdere wijziging van de WHW niet meer correct waren.

#### **Artikel II, onderdeel B (artikel 2.3)**

Om het eerste lid beter leesbaar te maken is gekozen voor een redactionele vereenvoudiging.<sup>17</sup> Voorts suggereert de huidige tweede volzin door het gebruik van "in afwijking van de eerste volzin" dat een situatie kan ontstaan waarin de deelnemer die reeds achttien is in het kwartaal waarin hij begint aan zijn opleiding bijvoorbeeld twee maanden geen aanspraak heeft op een reisvoorziening omdat hij moet wachten tot het volgende kwartaal, terwijl de deelnemer die jonger is dan 18 jaren altijd direct de eerste maand dat het onderwijs aanvangt al in aanmerking komt voor een reisvoorziening. Dit is niet zo bedoeld. Beiden komen namelijk in aanmerking voor een reisvoorziening bij aanvang van het onderwijs. Door de nieuwe formulering van het eerste lid wordt dat punt eveneens verduidelijkt.

#### **Artikel II, onderdeel C (artikelen 2.8 en 2.9)**

In de artikelen 2.8 en 2.9 is geregeld welke soorten hoger onderwijs aanspraak geven op studiefinanciering. Aan de genoemde opleidingen wordt de voltijdse associate degree-opleiding toegevoegd.

#### **Artikel II, onderdeel D (artikel 3.16b)**

In de WHW wordt met dit wetsvoorstel in artikel 7.3a, tweede lid, onderdeel a, de associate degree-opleiding ingevoegd, waarbij het huidige onderdeel a wordt verletterd tot onderdeel b. Die wijziging wordt ook in de onderwijssoorten waarmee levenlanglerenkrediet kan worden gevolgd doorgevoerd, opdat de verwijzing gelijk blijft. Artikel 3.16b treedt in werking per studiejaar 2017-2018; de voorgestelde wijziging ziet thans dus nog op een nog niet in werking getreden artikel.

---

<sup>17</sup> Het eerste lid is gewijzigd in artikel I, onderdeel E, van de Wet studievoorschot hoger onderwijs. Die wijziging treedt in werking op 1 september 2017.

### **Artikel II, onderdeel E (artikel 3.16c)**

In artikel 7.4b van de WHW wordt een nieuw eerste lid ingevoegd met de studielast van een associate degree-opleiding, waarbij het eerste tot en met achtste lid worden vernummerd tot tweede tot en met negende lid. Die wijziging wordt ook in artikel 3.16c doorgevoerd opdat de verwijzing gelijk blijft.

Artikel 3.16c treedt in werking per studiejaar 2017-2018; de voorgestelde wijziging ziet thans dus nog op een nog niet in werking getreden artikel.

### **Artikel II, onderdeel F (artikel 5.2)**

In het huidige artikel 5.2, eerste lid, wordt verwezen naar artikel 7.4b, wat maakt dat dit artikellid gewijzigd moet worden. Het artikellid wordt niet alleen technisch maar ook redactioneel gewijzigd omwille van de duidelijkheid. In de toekenningfase – de fase waarin een student studeert – wordt vier jaar toegekend, corresponderend met de nominale duur van een hbo-bacheloropleiding of het geheel van een wo-bacheloropleiding en een wo-masteropleiding. Die systematiek stamt nog van voor de invoering van de bachelor-masterstructuur en is sindsdien niet aangepast. De toekenning wordt in de omzettingfase – de fase waarin de student zijn behaalde diploma bij DUO verzilvert – gecorrigeerd (zie artikel 5.7). Dat wil zeggen dat een associate degree-diploma aanspraak geeft op omzetting van twee jaar prestatiebeurs in gift; een wo-bachelordiploma aanspraak geeft op omzetting van drie jaar prestatiebeurs in gift en een hbo-bacheloropleiding en het geheel van een wo-bacheloropleiding en een wo-masteropleiding aanspraak geven op omzetting van vier jaar prestatiebeurs in gift. Een behaalde meerjarige masteropleiding geeft één, twee of drie jaar aanvullende aanspraak op omzetting van prestatiebeurs in gift.

Door artikel 5.2, eerste lid, te herformuleren wordt deze systematiek, in combinatie met artikel 5.7, duidelijker gemaakt in de wettekst. In de aanhef staat de basis: iedereen krijgt in beginsel 4 jaar toegekend. In onderdeel a wordt beschreven dat voor bepaalde hbo-masteropleidingen aanspraak bestaat op een extra jaar prestatiebeurs. In onderdeel b wordt beschreven dat meerjarige masteropleidingen in het wetenschappelijk onderwijs aanspraak geven op een x aantal maanden extra (aantal studiepunten minus de 60 studiepunten van elke andere masteropleiding, gedeeld door 60 maal 12 = delen door 5). Met deze herformulering zijn geen materiële wijzigingen beoogd.

### **Artikel II, onderdeel G (artikel 5.2b)**

Onder 2. De wijziging beoogt de bedoeling van de wetgever te verduidelijken. Het in de Wet studievoorschot hoger onderwijs opgenomen nieuwe artikel 5.2b van de WSF 2000 is bedoeld als vervanging van het voormalige artikel 5.6, tiende lid, van de WSF 2000. Buiten de wijziging van de samenstelling van de aanspraak (basisbeurs is een lening geworden) was geen materiele wijziging beoogd.

Door de gewijzigde formulering van artikel 5.2b van de WSF 2000, lijkt echter onbedoeld een ander materieel verschil te zijn ontstaan; namelijk dat een student met een handicap of chronische ziekte die is overgestapt naar een andere opleiding een extra jaar prestatiebeurs zou kunnen krijgen, ongeacht het gegeven dat deze student de studie ook zonder de aanwezigheid van een handicap of chronische ziekte niet meer binnen de nominale studieduur had kunnen afronden.<sup>18</sup> Onder het voormalige artikel 5.6 van de WSF 2000 werd in die situatie geen extra jaar prestatiebeurs toegekend. Met onderhavige wijziging wordt verduidelijkt dat op dat vlak geen wijziging was beoogd in

---

<sup>18</sup> Voorbeeld: als een hbo-student een vierjarige rechtenopleiding doet en na drie jaar stopt en een opleiding Leraar Frans gaat doen, kan hij die opleiding niet succesvol afronden binnen de vier jaar prestatiebeurs waar deze opleiding aanspraak op geeft. De eerste drie jaar van de prestatiebeurs zijn immers al verbruikt bij zijn rechtenopleiding en de opleiding Leraar Frans wordt niet aangeboden als eenjarige hbo-bachelor. Dat deze student de opleiding niet binnen die vier jaar prestatiebeurs kan afronden is dus veroorzaakt door de overstap van opleiding, niet door het feit dat deze student een handicap of chronische ziekte heeft.



de nieuwe formulering van artikel 5.2b van de WSF 2000 en dat er dus in die situatie nog altijd geen extra jaar wordt toegekend.

Binnen het aantal jaren prestatiebeurs hoger onderwijs valt niet het eerste jaar van de leenfase waarin nog een jaar de ov-studentenkaart als prestatiebeurs wordt verstrekt (geregeld in artikel 5.2, vierde lid).

Onder 1 en 3. Wanneer een student als gevolg van een handicap of chronische ziekte studievertraging oploopt, kan hij verlenging krijgen van de prestatiebeurs. Voor een vierjarige opleiding gaat het om een verlenging van 25% (één jaar). Voor de tweejarige associate degree-opleiding betekent een verlenging van 25% dus een verlenging van 6 maanden prestatiebeurs hoger onderwijs. Dit wordt geregeld in het nieuwe tweede lid.

#### **Artikel II, onderdeel H (artikel 5.2c)**

In artikel 7.4b van de WHW wordt een nieuw eerste lid ingevoegd met de studielast van een associate degree-opleiding, waarbij het eerste tot en met achtste lid worden vernummerd tot tweede tot en met negende lid. Die wijziging wordt ook in artikel 5.2c doorgevoerd opdat de verwijzing gelijk blijft.

#### **Artikel II, onderdeel I (artikel 5.7)**

Onder 1. Er worden twee nieuwe leden ingevoegd over de omzetting van de prestatiebeurs voor een associate degree-opleiding. Omdat de associate degree-opleiding een zelfstandige opleiding wordt, moet die worden ingevlochten in het studiefinancieringsstelsel.

In het nieuwe eerste lid wordt geregeld dat de associate degree-student aanspraak heeft op omzetting van de prestatiebeurs hoger onderwijs in een gift die voor de associate degree-opleiding is bedoeld, dat wil zeggen: twee jaar. Dat is ook thans al het geval (huidige vierde lid), maar die omzetting gebeurt thans alleen op aanvraag. Wel wordt de volledige toegekende reisvoorziening omgezet in een gift.

In het nieuwe tweede lid wordt het zogenoemde "resterend recht" voor een associate degree-student geregeld. Studenten die in minder dan vier jaar een hbo-bachelordiploma of wo-bachelor- én wo-masterdiploma behalen, of die om andere redenen minder maanden prestatiebeurs toegekend hebben gekregen, kunnen hun overgebleven maanden inzetten voor een andere opleiding. Die maanden prestatiebeurs worden dan als gift uitbetaald. Dit is thans geregeld in het tweede lid (nieuwe vierde lid). Voor de associate degree-studenten geldt dat de nominale duur twee jaar bedraagt. Krijgt de student korter dan twee jaar prestatiebeurs uitbetaald, omdat hij sneller dan nominaal studeert of omdat hij minder heeft aangevraagd, wordt het resterende deel van de prestatiebeurs die was bedoeld voor de associate degree-opleiding toegekend in de vorm van een gift.

Onder 2. In het eerste lid wordt door de nieuwe formulering afkomstig uit de Wet studievoorschot hoger onderwijs onbedoeld de suggestie gewekt dat alleen de prestatiebeurs voor de nominale duur van de desbetreffende opleiding kan worden omgezet in een gift. Dat miskent dat de reisvoorziening, verstrekt in de vorm van de prestatiebeurs, wordt toegekend voor de nominale duur plus één jaar, en dus voor langer dan de nominale duur van de desbetreffende opleiding moet kunnen worden omgezet.

Onder 3. In het vierde lid (nieuw), thans het tweede lid, is de verwijzing naar het eerste lid vervangen door een verwijzing naar het derde lid als gevolg van de vernummering. Ook is de verwijzing naar 'accreditatie' gewijzigd omdat die verwijzing als gevolg van eerdere wijziging van de WHW niet meer correct was.

Onder 4. In het vijfde lid (nieuw), thans het derde lid, is de verwijzing naar het eerste lid vervangen door een verwijzing naar eerste en het derde lid als gevolg van de vernumming en het apart positioneren van de associate degree-opleiding.

Onder 5. In het zesde lid (nieuw), thans het vierde lid, is de verwijzing naar het eerste lid vervangen door een verwijzing naar het derde lid als gevolg van de vernumming. Daarmee is bepaald dat een student op aanvraag drie jaar prestatiebeurs omgezet kan krijgen in een gift wanneer hij een wo-bacheloropleiding heeft behaald. In het huidige vierde lid geldt dat ook – dat het op aanvraag gebeurt – voor een behaalde associate degree-opleiding. Dat wordt vervangen door een automatische omzetting bij behalen van het associate degree-diploma (eerste lid), als gevolg waarvan de verwijzing naar het associate degree-programma binnen de hbo-bacheloropleiding vervalt.

#### **Artikel II, onderdeel J (artikel 5.9)**

In artikel 5.9, derde lid, wordt de verwijzing naar artikel 5.7, vierde lid, vervangen door een verwijzing naar het zesde lid als gevolg van de vernumming in dat artikel.

#### **Artikel II, onderdeel K (artikel 6.2a)**

Onder 1. Het eerste lid wordt aangepast aan de gewijzigde indeling van artikel 5.2b waarnaar wordt verwezen.

Onder 2. Voor studenten die als gevolg van een handicap of chronische ziekte op grond van artikel 5.2b, tweede lid, zes maanden extra prestatiebeurs hoger onderwijs krijgen toegekend vanwege de studievertraging, wordt ook de kwijtscheldingsregeling van artikel 6.2a opengesteld met een bedrag naar rato van de duur van de verlenging van de prestatiebeurs hoger onderwijs.

#### **Artikel II, onderdeel L (artikel 8.1)**

Als gevolg van de wijzigingen in de Wet studievoorschot hoger onderwijs kan op grond van artikel 3.21 studiefinanciering met terugwerkende kracht worden toegekend. Als gevolg daarvan kan de studerende ook met terugwerkende kracht een verhoging van zijn lening aanvragen en is het bepaald dat de studerende met zijn aanvraag afstand doet van zijn recht om het bedrag van de verlaging van de lening alsnog te lenen niet meer juist.

#### **Artikel II, onderdeel M (artikel 12.1b)**

Onder 1. In artikel 12.1b, eerste lid, zijn de verwijzingen naar 'accreditatie' en 'toets nieuwe opleiding' gewijzigd omdat die verwijzingen als gevolg van eerdere wijziging van de WHW niet meer correct waren.

Onder 2. Het derde lid wordt redactioneel verduidelijkt, hiermee is geen materiële wijziging beoogd.

Onder 3. Voor zover de oude aangewezen instellingen ook associate degree-opleidingen zouden aanbieden, kunnen die ook met studiefinanciering gevolgd worden. Dit wordt geregeld met de toevoeging van de associate degree-opleiding aan het vierde lid van artikel 12.1b.

#### **Artikel II, onderdeel N (artikel 12.15)**

Onder 1. Ten behoeve van de toegankelijkheid van dit artikel is de verwijzing naar een elders bepaald moment van inwerkingtreding vervangen door de betreffende datum.

Onder 2. Artikel 12.15 regelt de vouchers die zijn ingevoerd in het kader van de Wet studievoorschot hoger onderwijs. In de consultatie van de algemene maatregel van

bestuur ter uitwerking van artikel 12.15<sup>19</sup> is gebleken dat in de formulering van het wetsartikel onbedoeld het postinitiële masteronderwijs is uitgesloten van het onderwijs dat met een voucher gevolgd kan worden. Dit type onderwijs wordt met deze wijziging alsnog toegevoegd.

#### **Artikel II, onderdeel O (artikel 12.19)**

Onder 1. Ten behoeve van de toegankelijkheid van dit artikel is de verwijzing naar een elders bepaald moment van inwerkingtreding vervangen door de betreffende datum.

Onder 2 en 3. De reisvoorziening was onder de oude wetgeving wetstechnisch gezien een onderdeel van de basisbeurs blijkens het destijds geldende artikel 3.6. In de Wet studievoorschot hoger onderwijs is de reisvoorziening, behoudens voor beroepsopleidingen niveau 1 en 2, losgekoppeld van het begrip basisbeurs. In het huidige artikel 12.19 wordt echter niet expliciet verwezen naar het begrip basisbeurs, bedoeld in het oude artikel 3.6. Daarmee lijkt het of de bijverdiengrens ook niet meer geldt als de studerende uitsluitend nog het recht heeft op de reisvoorziening (het eerste jaar na de nominale duur van de opleiding). Dit laatste heeft de wetgever echter niet beoogd. Artikel 12.19 wordt daarom verbeterd. De inwerkingtreding is met terugwerkende kracht om deze onbedoelde uitleg te herstellen.

#### **Artikel II, onderdeel P (Paragraaf 12.3, artikelen 12.22 tot en met 12.25)**

##### *Artikel 12.22*

In verband met de uitvoerbaarheid wordt in artikel 12.22 geregeld dat de aanvraag voor toekenning van 6 maanden extra prestatiebeurs hoger onderwijs pas kan worden gedaan vanaf 2019. Vanaf dat moment kan het systeem de aanvragen verwerken en kan een toekenning worden gedaan. Dat heeft geen gevolgen voor de aanspraken, omdat studenten die in studiejaar 2018-2019 beginnen er wel van uit kunnen gaan dat zij de toekenning krijgen als zij aan de voorwaarden voldoen, hoewel hun aanvraag en formele beschikking dus nog even op zich moet laten wachten. Zo nodig kan de aanvraag met terugwerkende kracht worden toegekend wanneer die gaat over een periode in het verleden aangezien aanspraak – en dus de verplichting tot de toekenning – wel in werking treedt gelijktijdig met de inwerkingtreding van onderhavig wetsvoorstel.

##### *Artikel 12.23*

In de voorgestelde wijzigingen van artikel 5.7 wordt de associate degree-opleiding apart gepositioneerd, waardoor het associate degree-programma dat thans nog binnen de hbo-bacheloropleiding uit het artikel vervalst. Zolang studenten nog associate degree-programma's kunnen volgen, is met het voorgestelde artikel 12.23 geborgd dat zij dat kunnen zonder bestaande aanspraken te verliezen.

##### *Artikel 12.24*

Zodra het uitvoeringstechnisch mogelijk is om voor de associate degree-gediplomeerden ambtshalve dat deel van de prestatiebeurs dat bedoeld is voor de associate degree-opleiding om te zetten in een gift zodra studenten dat diploma hebben behaald, wordt met een koninklijk besluit de datum ingevuld in dit artikel. Tot die tijd kan de prestatiebeurs voor associate degree-gediplomeerden alleen op aanvraag worden omgezet in gift. Dat is conform de huidige systematiek en dit kan niet op korte termijn worden gewijzigd.

---

<sup>19</sup> Besluit tot wijziging van onder meer het Besluit studiefinanciering 2000 ten behoeve van de nadere uitwerking van de vouchers in het kader van het studievoorschot hoger onderwijs en het doorvoeren van technische wijzigingen in verband met het nieuwe stelsel van studiefinanciering in het hoger onderwijs.

### *Artikel 12.25*

Zodra het uitvoeringstechnisch mogelijk is om voor de associate degree-gediplomeerden te differentiëren in het kwijtscheldingsbedrag dat in artikel 6.2a is geregeld voor studenten die studievertraging hebben opgelopen als gevolg van een handicap of chronische ziekte, wordt aan associate degree-gediplomeerden een bedrag kwijtschelding van € 600. Tot die tijd wordt de kwijtschelding opgeschort. Dat wil zeggen: studenten die aan de voorwaarden voldoen hebben aanspraak op die kwijtschelding, maar het wordt pas uitgevoerd zodra dat uitvoeringstechnisch mogelijk is. De extra rente die het gevolg is van die latere kwijtschelding wordt eveneens kwijtschelding waarmee de kwijtschelding per saldo dezelfde waarde behoudt.

## **ARTIKEL III. Wijziging van de Wet studiefinanciering BES**

### **Artikel III, onderdeel A (artikel 1.1)**

Onder 1. Om verderop in de WSF BES kortweg te kunnen spreken over associate degree-opleiding, wordt een begripsbepaling ingevoegd. In de begripsbepaling komt tot uitdrukking dat het gaat om de associate degree-opleiding die in de WHW wordt geregeld met dit wetsvoorstel en wordt tevens geregeld dat het om geaccrediteerde associate degree-opleidingen moet gaan of associate degree-opleidingen die met positief gevolg de toets nieuwe opleiding hebben ondergaan.

Onder 2. In de WHW wordt met dit wetsvoorstel in artikel 7.3a, tweede lid, onderdeel a, de associate degree-opleiding ingevoegd, waarbij het huidige onderdeel a wordt verletterd tot onderdeel b. Die wijziging wordt ook in de begripsomschrijving van 'bacheloropleiding' doorgevoerd, opdat de verwijzing gelijk blijft. Daarnaast zijn de verwijzingen naar 'accreditatie' en 'toets nieuwe opleiding' gewijzigd omdat die verwijzingen als gevolg van eerdere wijziging van de WHW niet meer correct waren.

Onder 3. In de WHW wordt met dit wetsvoorstel in artikel 7.3a, tweede lid, onderdeel a, de associate degree-opleiding ingevoegd, waarbij het huidige onderdeel b wordt verletterd tot onderdeel c. Die wijziging wordt ook in de begripsomschrijving van 'masteropleiding' doorgevoerd, opdat de verwijzing gelijk blijft. Daarnaast zijn de verwijzingen naar 'accreditatie' en 'toets nieuwe opleiding' gewijzigd omdat die verwijzingen als gevolg van eerdere wijziging van de WHW niet meer correct waren.

### **Artikel III, onderdeel B (artikel 2.9)**

Aan artikel 2.9 van de WSF BES wordt de associate degree-opleiding toegevoegd als opleiding die aanspraak geeft op studiefinanciering BES.

### **Artikel III, onderdeel C (artikel 3.2)**

Onder 1. Er worden twee nieuwe leden ingevoegd over de omzetting van de prestatiebeurs voor een associate degree-opleiding. Omdat de associate degree-opleiding een zelfstandige opleiding wordt, moet die worden ingevlochten in het studiefinancieringsstelsel.

In het nieuwe eerste lid wordt geregeld dat de associate degree-student aanspraak heeft op omzetting van de prestatiebeurs hoger onderwijs in een gift die voor de associate degree-opleiding is bedoeld, dat wil zeggen: twee jaar. Dat is ook thans al het geval (huidige vierde lid), maar die omzetting gebeurt thans alleen op aanvraag.

In het nieuwe tweede lid wordt het zogenoemde "resterend recht" voor een associate degree-student geregeld. Studenten die in minder dan vier jaar een hbo-bachelordiploma of wo-bachelor- én wo-masterdiploma behalen, of die om andere redenen minder maanden prestatiebeurs toegekend hebben gekregen, kunnen hun overgebleven maanden inzetten voor een andere opleiding. Die maanden prestatiebeurs worden dan als gift uitbetaald. Dit is thans geregeld in het tweede lid (nieuwe vierde lid). Voor de associate degree-studenten geldt dat de nominale duur twee jaar bedraagt. Krijgt de

student korter dan twee jaar prestatiebeurs uitbetaald, omdat hij sneller dan nominaal studeert of omdat hij minder heeft aangevraagd, wordt het resterende deel van de prestatiebeurs die was bedoeld voor de associate degree-opleiding toegekend in de vorm van een gift.

Onder 2. In het vierde lid (nieuw), thans het tweede lid, is de verwijzing naar opleiding in het hoger onderwijs te onbepaald (daar valt immers ook de associate degree-opleiding onder met ingang van dit wetsvoorstel). Dat wordt om die reden vervangen door een verwijzing naar het nieuwe derde lid.

Onder 3. In het vijfde lid (nieuw), thans het derde lid, is de verwijzing naar het eerste en tweede lid vervangen door een verwijzing naar eerste tot en met vierde lid als gevolg van de vernummering en het apart positioneren van de associate degree-opleiding.

Onder 4. In het zesde lid (nieuw), thans het vierde lid, is bepaald dat een student op aanvraag drie jaar prestatiebeurs omgezet kan krijgen in een gift wanneer hij een wo-bacheloropleiding heeft behaald. In het huidige vierde lid geldt dat ook – dat het op aanvraag gebeurt – voor een behaalde associate degree-opleiding. Dat wordt vervangen door een automatische omzetting bij behalen van het associate degree-diploma (eerste lid), als gevolg waarvan de verwijzing naar het associate degree-programma binnen de hbo-bacheloropleiding vervalt.

Onder 5. In het zevende lid (nieuw), thans het vijfde lid, wordt de verwijzing naar het eerste lid vervangen door een verwijzing naar het eerste en derde lid, waarmee geregeld is dat zowel in het geval van diplomering bij een associate degree-opleiding als bij het diplomeren bij een wo-masteropleiding en een hbo-bacheloropleiding de omzetting plaatsvindt per 1 januari van het jaar daaropvolgend.

#### **Artikel III, onderdeel D (artikel 3.4)**

In artikel 3.4, tweede lid, wordt de verwijzing naar artikel 3.2, vierde lid, vervangen door een verwijzing naar het zesde lid als gevolg van de vernummering in dat artikel.

#### **Artikel III, onderdelen E en F (paragrafen 9.1 en 9.2, artikel 9.4)**

Zodra het uitvoeringstechnisch mogelijk is om voor de associate degree-gediplomeerden ambtshalve dat deel van de prestatiebeurs dat bedoeld is voor de associate degree-opleiding om te zetten in een gift zodra studenten dat diploma hebben behaald, wordt met een koninklijk besluit de datum ingevuld in dit artikel. Tot die tijd kan de prestatiebeurs voor associate degree-gediplomeerden alleen op aanvraag worden omgezet in gift. Dat is conform de huidige systematiek en dit kan niet op korte termijn worden gewijzigd.

Artikel 9.4 wordt in een aparte paragraaf opgenomen om opeenvolgende overgangsbepalingen per wijzigingswet te sorteren. Om die reden wordt in onderdeel E een paragraafaanduiding ingevoegd voor artikel 9.1.

#### **Artikel IV. Wijziging van de Wet educatie en beroepsopleiding**

De associate degree wordt als opleiding omschreven in artikel 1.1, onderdeel m, van de wet. De aanpassing in artikel 8.1.1 van de Wet educatie en beroepsopleiding hangt daarmee samen. Inhoudelijk wordt deze bepaling niet gewijzigd. Een student in een associate degree-opleiding, die gedeeltelijk op een mbo-instelling wordt uitgevoerd, hoeft, net zo min als een student in een Ad-programma dat hoefde, niet door een mbo-instelling als deelnemer te worden ingeschreven om gebruik te kunnen maken van de

onderwijsvoorzieningen van die instelling. Ook voor hem volstaat inschrijving bij de hbo-instelling.

#### **Artikel V. Wijziging van de Wet op het onderwijstoezicht**

De aanpassing in artikel 24l, onderdeel g, van de Wet op het onderwijstoezicht hangt samen met het vervallen van artikel 7.10b in de wet. De verwijzing naar die bepaling in de omschrijving van het begrip afsluitend examen kan daarmee worden geschrapt.

#### **Artikel VI. Inwerkingtreding**

De beoogde datum van inwerkingtreding is met ingang van het studiejaar volgend op de datum van aanvaarding van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer der Staten-Generaal. De wijziging van artikel 12.19 van de WSF 2000 betreft een reparatie die met terugwerkende kracht tot 1 september 2015 in werking zal treden (zie ook de toelichting bij dat artikel).

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

dr. Jet Bussemaker